Bat. Gen.
VI
519

13

REGLEMENT

VOOR DE

BERGARTILLERIE

IV. Grondregels voor de exercitiën te paard.
V. Geleiderschool.
VI. Batterij- en Afdeelingsschool.

(R. Bg. A. IV—VI).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI 516.

REGLEMENT

VOOR DE

BERGARTILLERIE

IV. Grondregels voor de exercitiën te paard.
V. Geleiderschool.
VI. Batterij- en Afdeelingsschool.

(R. Bg. A. IV—VI).

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-7-2010
Nomor Induk : 1/W-Mus
BIB - ID : 9093466
ITEM - ID : 0409111086
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 01-07-2010
Nomor Induk : 1531/PH-Museum
BIB - ID :
ITEM - ID :
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

INHOUD

	blz.	punt
Lijst van afkortingen	VIII	
Aanteekening omtrent hetgeen van deze hoofdstukken moet worden gekend	IX	
IV. Grondregels voor de exercitiën te paard.		
I. Verklaring van enkele benamingen en begrippen . . .	3	1
II. Afmetingen	5	2
III. Formaties	6	3
IV. Tusschenruimten	8	16
V. Afstanden	9	18
VI. Plaatsen	10	20
VII. Richting	15	36
VIII. Bepalingen van algemeenen aard	18	48
IX. Bevelsmiddelen en wijze van bevelen	20	57
V. Geleiderschool.		
A. Inleiding.		
I. Algemeene bepalingen . . .	24	67
II. Uitrukken, aantreden, indeeling en afmarsch voor de oefeningen	29	80

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	blz.	punt
III. Hulpen	30	81
IV. Inrukken	33	84
V. Wenken voor den onderwijzer bij het onderricht aan recruten	33	85
B. Oefeningen met onopgetuigde of opgetuigde paarden.		
I. Algemeene bepalingen . . .	35	92
II. Oefeningen	36	95
a. Bewegingen in linie.		
Nummeren	36	95
Richten	36	96
In linie marcheeren	36	97
Halt houden	37	98
Achterwaarts gaan	37	99
Wendingen	38	100
Afmarschen	38	101
b. Bewegingen in colonne.		
In colonne marcheeren . . .	38	103
Halt houden	39	104
Achterwaarts gaan	39	105
Wendingen	39	106
Wendingen met het hoofd der colonne	39	107
Overgang van de colonne met éénen tot die met tweëen .	40	108
Overgang van de colonne met met tweëen tot die met éénen	40	110

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	blz.	punt
III. Terugmarsch na de oefening.	41	111
C. Oefeningen met aangespannen stukken.		
I. Algemeene bepalingen . . .	41	112
II. Gereedschappen enz., welke op de draagbokken worden vervoerd en wijze van bevestigen.	42	117
III. Gereedschappen nemen. . .	53	118
IV. Aanspannen	55	119
V. Voorspannen van een tweede paard.	56	121
VI. Afspannen	57	122
VII. Gereedschappen bergen. . .	58	123
VIII. Oefeningen	59	124
a. Bewegingen in linie.		
Richten	59	124
In linie marcheeren	60	125
Halt houden	60	126
Achterwaarts gaan	60	127
Wendingen	61	128
Afmarsch	61	129
b. Bewegingen in colonne.		
In colonne marcheeren . . .	61	130
Halt houden		
Achterwaarts gaan		
Wendingen met stukken . . .		
Wendingen met het hoofd der colonne	61	131

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	blz.	punt
IX. Terugmarsch na de oefening.	62	133
D. Oefeningen met opgeladen stukken.		
I. Algemeene bepalingen . . .	63	134
II. Opladen	63	138
III. Afladen	68	141
E. Het formeeren van de marschen van de gevechtscolonne.		
I. De marchcolonne	71	143
II. De gevechtscolonne	71	144
F. Wenken voor het marcheeren in het terrein.		
I. Algemeen	72	145
II. Met aangespannen stukken .	79	164
III. Met opgeladen stukken. . .	84	177
VI. Batterij- en Afdeelingsschool.		
A. Inleiding	89	181
B. Batterijschool	90	187
I. Richten	90	187
II. In linie van strekking veranderen	91	188
III. Wijzigen van de tusschenruimten.	91	189
IV. Overgangen van de linie tot de colonne	92	190

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	blz.	punt
V. Overgangen van de colonne tot de linie	93	192
VI. Stelling nemen	93	195
VII. De stelling verlaten	94	196
C. Afdeelingschool		
I. Richten	94	197
II. Van strekking veranderen . .	95	198
III. Wijzigen van de tusschenruimten.	96	200
IV. Overgangen van de linie tot de colonne	97	202
V. Overgangen van de $\frac{\text{batterij}}{\text{stukken}}$ colonne tot de $\frac{\text{batterij}}{\text{stukken}}$ colonne.	98	205
VI. Overgangen van de colonne tot de linie	98	207

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Lijst van afkortingen.

Afd. = Afdeeling.
Afd.C. = Afdeelings-Commandant.
B.C. = Batterij-Commandant.
B.T. = Bagagetrein.
C. = Commandant.
C.G.T. = Commandant Gevechtstrein
co. = Commando.
D.T.P. = Draagtrekpaard.
Gel. = Geleider.
Gel.s. = Geleiderschool.
G.B. = Gerechtsbatterij.
G.T. = Gevechtstrein.
l. = Linker.
M. = Midden.
O.C. = Ondercommandant.
r. = Rechter.
M.D.P. = Munitiedraagpaard.
Mg. = Messing.
P. = Paard.
nr. = nummer.
R.Bg.A. = Reglement voor de Berg-Artillerie.
st.C. = Stukscommandant.
T.P. = Trekpaard.
U.co. = Uitvoeringscommando.
Uitv. = Uitvoering.
V.V. = Velddienstvoorschrift.
W.co. = Waarschuwingscommando.
1 x. = 1 pas.

n of *s* achter een der bovenstaande verkortingen duidt het meervoud aan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aanteekening omtrent hetgeen van deze hoofdstukken moet worden gekend.

Onderofficieren-instructeur: Kennis van den geheelen inhoud.

Wachtmeesters 1ste klasse: Kennis van R. Bg. A. IV en V en van R. Bg. A. VI, datgene, wat noodig is voor de uitoefening van hunne functies.

Wachtmeesters 2de klasse, brigadiers en korporaals: Kennis van R. Bg. A. IV en VI, voor zoover noodig voor de uitoefening van hunne functies, en van R. Bg. A. V datgene, wat noodig is om bij de oefeningen uit dit hoofdstuk te kunnen optreden als st.C. en te kunnen uitvoeren de verrichtingen als kanonnier en geleider, wat het op- en afladen betreft voor zoover de wachtmeesters 2de klasse en de korporaals daarvoor de noodige lengte en kracht hebben.

Evenwel dient er bij de batterijen naar te worden gestreefd de wachtmeesters 1ste klasse en het overige kader van lageren rang practisch op de hoogte te brengen van de verrichtingen, welke normaal zijn opgedragen onderscheidenlijk aan den onderofficier-instructeur en den wachtmeester 1ste klasse.

Administratief kader: Alleen die kennis, welke noodig is om eene treinafdeeling te kunnen geleiden.

Trompetters, kanonniers, geleiders en stukrijders: Practische bekendheid met hunne plaatsen en verrichtingen.

Woordelijke kennis mag niet worden geëischt.

N. B. Waar op sommige bladzijden de tekst afzonderlijk op de linker- of op de rechterhelft is gedrukt, geldt het voorkomende links alleen voor het k.t.l. materieel en rechts alleen voor het V.S. materieel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

IV.

GRONDREGELS VOOR DE EXERCITIËN TE PAARD.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

IV. GRONDREGELS VOOR DE EXERCITIËN TE PAARD.

I. Verklaringen van enkele benamingen en begrippen.

Men verstaat onder:

Draagtrekpaarden: [1]) de paarden, opgetuigd met draagtrektuig, bestemd om te trekken en/of te dragen.

Trekpaarden: de Pn., opgetuigd met trektuig, bestemd om te trekken.

Draagpaarden: de Pn., opgetuigd met draagtuig of draagtrektuig, bestemd om te dragen.

Bespanning: het P. (de Pn.) dat (die) aangespannen is (zijn) of wordt (worden).
De bij het stuk ingedeelde Pn. worden onderscheiden in het 1e, 2e, 3e en 4e D.T.P., z.n. het T.P. en het 1e, 2e, 3e, 4e, 5e, (en bij k.t.l. het 6e) M.D.P.

Spoor: de indrukselen, die bij de beweging van een stuk door de raden worden achtergelaten.

Het sporen van stukken: dat de raden der volgende vuurmonden zich bewegen in het spoor van den voorsten vuurmond.

---

[1]) Tijdelijk zijn, instede van Australische paarden, nog enkele muildieren bij de batterijen ingedeeld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Halfspoor rijden: dat òf de l. òf de r. raden tusschen de bestaande indrukselen gaan en de andere daarbuiten, waardoor een nieuw spoor wordt gevormd.

Onklaar worden van eene bespanning: dat door een verkeerde plaatsing of door het breken van deelen van het tuig of van het materieel de bespanning den vuurmond niet meer regelmatig kan bewegen.

De bespanning in de strengen zetten: het (de) aangespannen D.T.P.(n) zoodanig recht voor den vuurmond plaatsen, dat de strengen gestrekt zijn.

De bespanning vierkant in de broek zetten: het lamoenpaard in de richting van de as van het lamoen terug zetten, totdat het met de broek den vuurmond tegenhoudt in een richting, loodrecht op de as der affuit.

Een aangespannen stuk staat vierkant: dat de bespanning in de strengen staat, recht achter den st. C. en de paarden, die den vuurmond volgen, recht achter het midden daarvan zijn opgesteld.

Een opgeladen stuk staat vierkant: dat de Pn. recht achter elkander en recht achter den st.C. zijn opgesteld.

Een afdeeling Pn. staat vierkant: dat de Pn. één aan één dan wel twee aan twee recht achter elkander en recht achter den st.C. zijn opgesteld.

Voorwaarts: de richting waarheen:

a. bij een aangespannen dan wel afgespannen stuk de lamoenberrie,
b. bij een opgeladen stuk de Pn.,
c. bij een in batterij staand stuk de monding is (zijn) gekeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

II. Afmetingen.

2. Een uitheemsch paard is lang . . . 3 x.
Een inheemsch paard is lang . . . 2 x.

Een aangespannen stuk is lang:

A. met de Pn. twee aan twee achter den vuurmond opgesteld:

a. indien de Gels. zich naast de Pn. bevinden:

28 x. | 25 x. [1])

b. indien de Gels. zich vóór de Pn. bevinden:

33 x. | 29 x. [2]).

B. met de Pn. met éénen achter den vuurmond opgesteld:

a. indien de Gels. zich naast de Pn. bevinden:

41 x. [2]) | 38 x. [2])

b. indien de Gels. zich vóór de Pn. bevinden:

50 x. [3]) | 46 x. [3])

Een opgeladen stuk (waarbij de Pn. elkaar altijd met éénen volgen) is lang:

a. indien de Gels. zich naast de Pn. bevinden:

36 x [2]) | 33 x [3])

b. indien de Gels. zich vóór de Pn. bevinden:

46 x [3]) | 42 x [3])

---

[1]) 3 x langer
[2]) 4 x „
[3]) 5 x „
} indien een T.P. is ingedeeld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

III. Formaties.

3. Een *stuk* bestaat uit een vuurmond — zijnde de affuit met kanon — met bijbehoorende Pn. en munitiekisten.

4. Een stuk is aangespannen, indien de affuit is bespannen, hetzij met daarop opgelegd kanon dan wel het kanon

en het achterstuk al
dan niet

opgeladen.

5. Een stuk is opgeladen, indien affuit en kanon zijn opgeladen.

6. Een stuk staat in batterij, indien de vuurmond is afgespannen en alle voorbereidingen zijn getroffen om het vuur te kunnen openen.

7. Eene batterij of eene afdeeling is *in linie*, wanneer de stukken front naar ééne zijde naast elkaar zijn opgesteld of marcheeren.

8. In linie worden de stukken eener batterij onderscheiden door nummers, het 1ste stuk op den r. vleugel, de batterijen eener afdeeling in rechter-, (c.q. midden-) en linkerbatterij.

9. 1) Eene batterij of eene afdeeling is *in colonne* wanneer de stukken achter elkaar zijn opgesteld of marcheeren *(de stukkencolonne)*.

2) Bovendien is een afdeeling in colonne, wanneer de batterijen, elk in linie, achter elkaar zijn opgesteld of marcheeren (*de batterijcolonne*).

3) *De marschcolonne* is de stukkencolonne op marsch.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

10. In colonne worden de stukken eener batterij onderscheiden door nummers, het Iste stuk aan het hoofd, de batterijen eener afdeeling in voorste, (c.q. midden) en achterste batterij.

11. De G.T. en de B.T. worden bij een batterij in linie als volgt opgesteld:
De Iste Afd. G.T. naar omstandigheden op één gelid of op twee gelederen (het telefoonpaard zie punt 31), de 2e Afd. G.T. en de B. T. naar omstandigheden op één gelid of op meer gelederen, met het midden achter het midden der batterij; de verbandgroep achter het midden der Iste Afd. G.T. Afstand tusschen de gelederen 1 x.

12. Bij een afdeeling in linie of in batterijcolonne worden de treinen opgesteld bij de batterijen, waarbij ze behooren, als in punt 11 aangegeven, de G.T. en de B.T. van den afdeelingsstaf op den l. vleugel van (c.q. achter) onderscheidenlijk de 2e Afd. G.T. en den B.T. van de r. of de voorste batterij; de staf van de geneeskundige sectie achter het midden der 2e Afd. G.T. van de l. of de achterste batterij.

13. 1) Bij een batterij in colonne volgen de treinen in colonne met tweeën achter de batterij, in volgorde Iste Afd. G.T., 2e Afd. G.T. en B.T., de verbandgroep achter den staart der 1e Afd. G.T.

2) Bij een afdeeling in stukkencolonne volgen de G.Tn. onmiddellijk achter de batterijen, waarbij ze behooren, de G.T. van den afdeelingsstaf achter den staart der 2e Afd. G.T. van de voorste batterij; de staf der geneeskundige sectie

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

achter den staart der 2e Afd. G.T. van de achterste batterij.

3) De B.Tn. marcheeren bij een zelfstandige afdeeling vereenigd achter den staart der colonne in de volgorde, waarin hunne batterijen zich in de colonne bevinden, de B.T. van den afdeelingsstaf achter den staart van den B.T. van de voorste batterij.

4) Overigens wordt voor de plaats in de colonne van de treinen verwezen naar het V. V.

14. 1) De C. van het geheel geeft aan de Cn. der treinafdeelingen de noodige bevelen voor de opstelling en beweging van die afdeelingen.

2) De Cn. der treinafdeelingen geleiden deze overeenkomstig de beginselen van R. Bg. A. V naar de bestemde plaatsen.

15. Bij exercitiën worden de G.T. en de B.T. niet ingedeeld.

IV. Tusschenruimten.

16. Voor zoover in punt 17 niet anders is vermeld, wordt de *tusschenruimte* van twee naast elkaar geplaatste onderdeelen steeds gerekend van midden op midden.

17. De *normale tusschenruimte* bedraagt:

van twee Pn. in een stuk of treinen. . 3 x;

van de stukken eener batterij . . . één stuklengte vermeerderd met 5 x;

van twee batterijen in linie, gerekend tusschen de vleugelstukken. . . . . eenmaal de normale frontbreedte van een batterij.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V. Afstanden.

18. De *afstand* tusschen twee achter elkaar geplaatste onderdeelen wordt steeds gerekend:

a. bij Pn. zonder voertuigen:
van den staart van het voorgaande tot aan het hoofd van het volgende paard;

b. bij aangespannen of opgeladen stukken, voor zoover in punt 19 niet anders is vermeld:
van den staart van het achterste P. van het voorgaande tot aan het hoofd van het st.C. P. van het volgende stuk.

19. 1) De *normale afstand* bedraagt:

van 2 Pn. in colonne met éénen of tweëen:

a. indien de Gels. zich naast de Pn. bevinden . . . . . 1 x;

b. indien de Gels. zich vóór de Pn. bevinden . . . . . 2 x;
van 2 aangespannen of opgeladen stukken 3 x;
van den G.T. tot de G.B., van de 2e Afd. G.T. tot de Iste Afd. G.T. en van den B.T. tot den G.T. . . . . 10 x;
van 2 batterijen in stukkencolonne . . . één stuklengte vermeerderd met 10 x;
van 2 batterijen in batterijcolonne, gerekend tusschen de hoofden der st.C.Pn. . . . tweemaal de normale frontbreedte van één batterij.

2) De afstand van de D. T. Pn., welke den vuurmond onmiddellijk volgen, tot den vuurmond bedraagt 4 x, gerekend van het (de) hoofd(en) van het (de) voorste P.(n). tot den achterkant der raden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI. Plaatsen.

20. 1) De commandant van een zelfstandig onderdeel is niet aan een vaste plaats gebonden.
2) Stelt hij zich aan het hoofd van zijn troep, dan is zijn plaats, als aangegeven voor niet zelfstandige onderdeelen.

21. 1) De hieronder voor Afd.C., B.C., O.C. en Cn. G.T. en B.T. aangegeven plaatsen zijn slechts in zoover bindend, dat zij zich tot het goed verstaan van de cos. of tot contrôle op hun onderdeel voor zoolang en zoover als noodig mogen verplaatsen, daarbij c.q. gevolgd door den trompetter en den afdeelings-adjudant op de aangegeven plaatsen.
2) Ook de st.Cn. kunnen zich zoo noodig op een andere dan de aangewezen plaats bij hun stuk ophouden.
3) In het bijzonder geldt het bepaalde in de voorgaande alinea's voor de marschcolonne.

22. De plaats van den Afd.C. in hooger verband is:

a. In linie en in batterijcolonne: 35 x vóór het midden der afdeeling of der voorste batterij;
b. in stukkencolonne: 30 x zijwaarts van het midden der afdeeling;
c. in marschcolonne: in den regel aan het hoofd der afdeeling, 25 x vóór het eerste stuk der voorste batterij.

23. De plaats van den B.C. in hooger verband is:

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

a. In linie en in batterijcolonne: 20 x vóór het midden der batterij;

b. In stukkencolonne:

1. bij exercitiën: 15 x zijwaarts van het midden der batterij, aan de zijde, waar zich de Afd.C. bevindt;
2. marcheerende in de houding: aan het hoofd der batterij 10 x vóór het eerste stuk;

c. In marschcolonne: in den regel als *b* 2.

24. De plaats van den O.C. is:

a. In linie: 5 x vóór het midden der batterij;

b. In stukkencolonne:

1. bij exercitiën: 5 x zijwaarts van het midden der batterij, aan de zijde, waar zich de B.C. bevindt;
2. marcheerende in de houding: 1 x zijwaarts van het midden der batterij, aan de binnenzijde van den weg;

c. In marschcolonne: in den regel 1 x zijwaarts van den staart der batterij aan de binnenzijde van den weg.

25. De plaatsen van de Cn. 1e en 2e Afd. G.T. en B.T. (in de batterij) zijn:

a. In linie: 5 x vóór het midden hunner afdeeling;

b. In stukkencolonne, marcheerende in de houding: 1 x zijwaarts van het midden hunner afdeeling, aan de binnenzijde van den weg;

c. In marschcolonne: in den regel 1 x zijwaarts van den staart hunner afdeeling aan de binnenzijde van den weg.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

26. De plaats van den st.C. is:

a. In linie en in stukkencolonne: 1 x vóór de bespanning, bij opgeladen stukken 1 x vóór het 1e D.T.P.;

b. In marschcolonne: 1 x achter zijn stuk.

27. De plaats van den afdeelings-adjudant is 3 x links van en een halve paardlengte achter den Afd.C.

28. 1) De plaatsen van de trompetters zijn:

a. de trompetter Afd.C. 5 x achter den Afd.C.;

b. één trompetter op 5 x achter iederen B.C.;

c. in elke batterij de andere trompetter(s):

1. in linie: 1 x achter het midden der batterij c.q. op één gelid;

2. in stukkencolonne:

a. bij exercitiën: 5 x zijwaarts van het midden der batterij, aan de tegenovergestelde zijde van den B.C.;

b. marcheerende in de houding: 10 x vóór den B.C.;

c. in marschcolonne: c.q. één van hen aan den staart der batterij van den G.T. of den B.T.; (overigens als 2*b*).

2) Tot het blazen van den marsch vereenigen zich in stukkencolonne alle trompetters, behalve c.q. die, welke het P. met de bevelsmiddelen geleiden, aan het hoofd, 10 x vóór de geheele colonne, c.q. vóór den Afd.C., met vieren of z.n. met tweeën.

29. De plaatsen van de kanonniers van de G.B. zijn:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

a. In linie en in stukkencolonne:

De oneven nrs rechts, de even nrs links van het stuk.	De oneven nrs links, de even nrs rechts van het stuk.

Bij niet opgeladen stukken:

nrs. 1 en 2 ter hoogte van de as der affuit,

nrs 3 en 4 ter hoogte van het midden der lamoenboomen, de nrs 5, 6 en bij k.t.l. ook nr 7, bij de Pn. achter den vuurmond, nr 5 ter hoogte van het midden van de voorste D.T.Pn., nr 6 en bij k.t.l. ook nr 7, ter hoogte van het midden van het (de) achterste M.D.P(n).

Allen 1 x buiten de raden.

Bij opgeladen stukken:

De nrs 1, 2, 3 en 4 ter hoogte van het midden van onderscheidenlijk het 1ste, 2e, 3e en 4e D.T.P.; nr 5 ter hoogte van het midden van het voorste, nr 6 en bij k.t.l. ook nr 7 ter hoogte van het midden van het achterste M.D.P.

Allen 1 x zijwaarts van de paarden.

b. In marschcolonne:

Bij aangespannen stukken de nrs 1 en 2 aan de ingehaakte rem- en trektouwen, de nrs 3 en 4e op een gelid 1 x achter den vuurmond; overigens als sub *a*.

30. De plaats van de Gels. is bij het aantreden, bij parades en bij wapenschouwingen links van het hoofd van hun P., overigens als regel vóór hunne Pn.

31. De plaatsen van de pionierafdeeling, de draagrakken, de verkenners, het stellingpersoneel en het telefoonpaard zijn:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

a. In linie:

Met de Pn. op één gelid met het midden achter het midden der batterij en op 1 x daarvan verwijderd, in de volgorde van r. naar l.: de beide wachtmeesters, de trompetter, de 3 stukrijders, de bevelsmiddelen, de draagrakken, de brigadier, het kreedek en de onderliggers, het telefoonpaard; de pioniers en de 3 telefonisten op één gelid, 1 x achter de paarden van den linkervleugel.

b. In stukkencolonne en in marschcolonne:

5 x achter de batterij, de beide wachtmeesters, de trompetter, de 3 stukrijders, de bevelsmiddelen, de draagrakken en de brigadier in colonne met tweeën, daarachter het kreedek, de onderliggers en het telefoonpaard, de pioniers l. en r. van de Pn. met draagrakken,kreedek en onderliggers, de 3 telefonisten l. en r. van het telefoonpaard.

32. Het personeel van den G.T. en den B.T. voor zoover dit geen Pn. geleidt, wordt verdeeld over de betrokken onderdeelen, wat betreft het telefoonpaard en de 3 telefonisten zie p. 31.

33. De plaats van niet ingedeelde officieren is:

a. in *linie* en in *batterijcolonne:* de linkervleugel op 10 x rechts van het 1ste stuk der r. of voorste batterij, gericht met de st.C.Pn., in colonne met vieren;

b. in *stukkencolonne:* 10 x vóór het hoofd der geheele colonne, doch 10 x achter de trompetters of den zelfstandigen C., indien dezen zich aan het hoofd bevinden, in colonne met vieren of z.n. met tweeën.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

34. De plaats van de muziek is:

a. in *linie* en in *batterijcolonne:*
als de niet ingedeelde officieren, c.q. op 10 x rechts van dezen; wordt de muziek echter tot het blazen van marschen aan het hoofd gesteld, dan is hare opstelling overeenkomstig *b.* hieronder;

b. *in stukkencolonne:* 10 x vóór het hoofd der geheele colonne.

Zijn behalve de muziek ook trompetters aan het hoofd, dan plaatsen dezen zich 10 x voor de muziek.

35. De afstanden van de verschillende commandanten (trompetters, niet ingedeelde officieren, muziek) vóór of ter zijde van de stukken- en marschcolonne kunnen zooveel minder worden genomen als in verband met de omstandigheden noodig is.

VII. Richting.

36. De O.C. is verantwoordelijk voor de strekking, die de C. van het stuk van richting volgt; bij exercitiën wijst hij dien C. het punt aan, waarop moet worden aangemarcheerd.

37. In *linie* is de normale *richting:*
bij een batterij op het 1ste stuk; bij een afdeeling van $\frac{\text{twee}}{\text{drie}}$ batterijen op het 1ste stuk der $\frac{1.}{m.}$ batterij.

38. In *colonne* is de richting:
in batterijcolonne: *normaal* op het 1ste stuk der voorste batterij;
in stukkencolonne: *altijd* op het voorste stuk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

39. Bij den *schuinschen* marsch is de richting: bij de beweging uit de linieformatie op het uiterste stuk naar de zijde van de wending; bij de beweging uit de stukkencolonne naar het stuk, dat aan het hoofd marcheert.

40. 1) Indien geen bepaald co. voor de richting is gedaan, wordt deze *normaal* genomen.

2) Gedurende een verandering van strekking of van formatie is de richting echter op het stuk, dat — c.q. het stuk van richting van de batterij, die — tot grondslag van de beweging dient, bij zwenkingen op het stuk aan den omzwenkenden vleugel.

3) Na afloop van de beweging wordt de richting zonder nader co. weder normaal.

41. Om tijdens den marsch in linie of in batterijcolonne tot eene andere dan de normale richting over te gaan is het co.:

Richting: { links. / op het . . . stuk. / op het . . . stuk der . . . batterij.

42. Om bij het in beweging stellen reeds dadelijk eene andere dan de normale richting te doen aannemen, wordt het U.co. gevolgd door een der cos., in het vorig punt bedoeld.

43. De C. van het stuk van richting zal zuiver rechtuit marcheeren, daartoe steeds den weg in het oog houden, dien hij heeft te doorloopen en zorgen nauwkeurig het tempo te bewaren.

44. De Cn. der overige stukken zorgen:

a. In linie: richting te houden en op de vereischte tusschenruimte van elkaar te blijven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hiertoe marcheeren zij, ieder voor zijn persoon, rechtuit, bewaren het juiste tempo en overtuigen zich van tijd tot tijd of zij behoorlijk gericht blijven; het veelvuldig omzien naar de zijde van de richting moet worden vermeden, daar dit van nadeeligen invloed is op een zuivere marschrichting.

b. *In stukkencolonne:* den vereischten afstand te bewaren en zooveel mogelijk gedekt achter elkaar te marcheeren.

c. *In batterijcolonne:* voor de Cn. der stukken recht achter het stuk van richting als sub *b.*; voor de Cn. der andere stukken in elke batterij als sub *a.* ten opzichte van de eerstbedoelde stukken.

d. *Bij den schuinschen marsch:* na de wending, ieder voor zijn persoon, rechtuit te marcheeren, het juiste tempo te bewaren en de juiste richting met en den juisten afstand van elkaar te houden, zoodanig, dat hunne richtingslijn evenwijdig blijft aan de oorspronkelijke frontlijn of marschrichting, naarmate de schuinsche marsch uit de linie, c.q. batterijcolonne, dan wel uit de stukkencolonne, is aangenomen.

45. Ter beoordeeling van de goede uitvoering van den marsch in *linie* of *den schuinschen marsch* plaatst men zich nu en dan achter het stuk van richting en ook buitenwaarts van de stukken om zich te overtuigen of de C. van het stuk van richting nauwkeurig rechtuit marcheert en de overige st.Cn. richting en tusschenruimte bewaren.

46. Ter beoordeeling van de goede uitvoering van den marsch in *stukkencolonne* plaatst men zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nu en dan achter de colonne om te zien of behoorlijk rechtuit en recht achter elkaar wordt gemarcheerd.

47. De beoordeeling van de goede uitvoering van den marsch in *batterijcolonne* geschiedt in verband met punt 44c op overeenkomstige wijze als in de punten 45 en 46 aangegeven.

VIII. Bepalingen van algemeenen aard.

48. Bij de oefeningen en exercitiën van R. Bg. A. V. en VI. zijn de opgetuigde paarden zonder bepakking.

49. 1) Het aantreden voor eene oefening geschiedt steeds „op de plaats rust"; de beredenen en de Gels. bevinden zich links van het hoofd van hun paard, de teugels en de longe aangevat, de onberedenen op de plaats, welke zij op het co. „Geeft- Acht" moeten innemen.
2) Spreken is dan niet geoorloofd.

50. Alvorens de oefening of de exercitie te beginnen, overtuigt zich de C. der troepenafdeeling, dat het personeel behoorlijk is gekleed en c.q. bewapend, dat de paarden behoorlijk zijn opgetuigd en dat het materieel in orde is.

51. 1) Wanneer gedurende een oefening of exercitie wordt gerust, worden zoo eenigszins mogelijk de stukken afgespannen en/of afgeladen, de munitiekisten en verdere lasten afgehaakt en afgeladen en stijgen de beredenen af; een en ander moet steeds geschieden, indien voor langeren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tijd wordt gerust (het signaal „Rust" tweemaal geblazen).

2) In het laatste geval behoeft het personeel niet op zijn posten te blijven ; voor zoover geen andere bevelen worden gegeven, rust het in de onmiddellijke nabijheid van het stuk c.q. de afdeeling, waarbij het is ingedeeld. De Cn. der verschillende onderdeelen zorgen echter, dat alle Pn. worden vastgehouden.

3) Langs een weg rustende, worden, indien daartegen overigens geen bezwaren bestaan, de paarden niet met het kruis naar het midden van den weg opgesteld.

4) Overigens wordt gehandeld als in het V.V. is voorgeschreven ; het signaal of co. „In het gelid vrij" wordt echter bij de bereden artillerie vervangen door het signaal of co. „Rust", waartoe z.n. eerst de marschcolonne wordt aangenomen.

5) Op het co. „Aantreden" wordt aangetreden als in punt 49 hiervoren aangegeven.

52. Het voor- en achterwaarts, alsmede het rechts en links moeten altijd worden beoordeeld naar de formatie, waarin zich de troep bevindt op het oogenblik, waarop het co. wordt gedaan.

53. 1) De normale tijdmaat van den gang op vlak terrein is 86 M. in de minuut (± 17½ minuut per paal).

2) In geaccidenteerd terrein moet de tijdmaat worden verkort.

3) Alle bewegingen geschieden in stap of in verkorten stap.

54. Wanneer bij de Pn. eenige verrichting plaats heeft als aanspannen, opladen, munitie

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nemen enz., plaatst de Gel. zich vóór en met het front naar het hoofd van zijn P. en vat met de r. hand den l. en met de l. hand den r. trens (ophang)ring aan.

55. Wanneer de beredenen moeten op- of afstijgen, geschiedt dit zonder co.

56. 1) Bij het afstijgen tot het doen van eenige verrichting bij het stuk of bij een afdeeling Pn. dan wel bij een rust, geven de st.Cn. hun P., na de trensteugels over het hoofd van het paard en de beugels over den zadel gebracht te hebben, aan een der Gels. over.

2) Op overeenkomstige wijze handelt de O.C.

IX. Bevelsmiddelen en wijze van bevelen.

57. 1) Voor het geven van bevelen bij exercitiën wordt gebruik gemaakt van cos., teekens, fluit- en trompetsignalen.

2) In de afdeeling worden de W.cos. z.n. per ordonnans overgebracht; ook kunnen de bewegingen op bevelen geschieden, welke namens den Afd.C. aan de B.Cn. worden overgebracht, waarop door ieder dezer zelfstandig het vereischte wordt verricht.

58. 1) Het W.co. moet tijdig vóór het U. co. worden gedaan, teneinde het personeel in de gelegenheid te stellen zijne paarden behoorlijk voor te bereiden, doch de tijdruimte tusschen W.co. en U.co. mag niet grooter zijn dan voor een goede voorbereiding noodig is, daar anders het nut van de voorbereiding allicht verloren gaat; tusschen W.co. en U.co. mogen daarom ook geen verklaringen worden gegeven of opmerkingen worden gemaakt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2) De U.cos. tot het in beweging stellen en halt houden worden eenigszins gerekt om aan te geven, dat de overgangen langzaam en zonder schokken moeten geschieden.

59. 1) Indien de Ard.C. cos. doet of teekens geeft, doen de B.Cn. de cos. of geven zij de teekens, die voor hunne batterij voor de uitvoering van de beweging noodig zijn.
2) De cos. en teekens van den B.C. worden door den O.C. herhaald c.q. worden teekens door hem in cos. omgezet.
3) Op de cos. van een O.C. doen de st.Cn. de voor hunne stukken betrekkelijke cos. volgen.

60. Wanneer in R. Bg. A. VI de door de B.Cn. in de afdeeling te geven cos. niet zijn aangegeven, worden de desbetreffende cos. uit R. Bg. A. V of uit de voorafgaande afdeeling van R. Bg. A. VI gedaan.

61. De st.Cn. laten hunne cos. zoo spoedig mogelijk volgen op die van den O.C., de O.C. op die van den B.C., de B.Cn. op die van den Afd. C.; dit is vooral van belang voor de U.cos., wanneer eene gelijktijdige uitvoering door alle stukken gewenscht is.

62. Cos. worden niet luider gegeven dan noodig is om te worden verstaan door de afdeelingen, die ze aangaan.

63. Cos. kunnen met teekens gepaard gaan, terwijl het W.co. van den zelfstandigen B.C. of Afd.C. desgewenscht kan worden voorafgegaan door het fluit- of trompetsignaal „Geeft acht" en

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

het U.co. „Marsch" door het overeenkomstige trompetsignaal kan worden vervangen.

64. Trompetsignalen worden alleen gebezigd door den C. eener zelfstandige batterij of afdeeling, wanneer de artillerie niet in verband met andere wapens optreedt.

65. Na elk fluit- of trompetsignaal van den B.C. (Afd.C.) worden door den O.C. (de B.Cn.) de cos. gedaan, welke voor de uitvoering van de beweging in de (hunne) batterij noodig zijn op overeenkomstige wijze als in punt 61 na cos. is voorgeschreven.

66. 1) De teekens zijn vermeld in het Reglement voor den Optischen Seindienst.

2) De fluitsignalen (K = korte stoot, L = lange stoot) zijn :

1. Algemeen attentiesein, „Geeft acht" of „Op de posten" = Een zeer gerekte lange stoot.
2. Op de posten zijnde: „In marschcolonne" / In marschcolonne zijnde: „In gevechtscolonne" / In gevechtscolonne zijnde: „In marschcolonne". — L. L.
3. Vuren met de karabijn [1] . . . L. L. L. enz.
4. Ophouden met vuren . . . . . K.K.K.K. enz.

---

[1] Bij schieten met geschut moet het co. „Vuren" steeds worden gecommandeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V.

GELEIDERSCHOOL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V. GELEIDERSCHOOL.

A. INLEIDING.

I. Algemeene bepalingen.

67. 1) De beoefening van de Gel.S. heeft ten doel :

a. Den recruut-geleider te leeren :
het geleiden van paarden onder verschillende omstandigheden ;
de verrichtingen van den geleider bij stilstaande en in beweging zijnde stukken en draag-(trek)paarden ;
het aan- en het afspannen ;

b. Den recruut-kanonnier te leeren :
het aan- en het afspannen ;
het op- en het afladen ;
de verrichtingen van den kanonnier bij het marcheeren met aangespannen en opgeladen stukken ;

c. Met het afgerichte personeel en de afgerichte paarden herhalingsoefeningen te houden, zoo zulks noodig blijkt.

2) Voorts behooren de Gels. voor zoover mogelijk te worden geoefend in de verrichtingen van den kanonnier bij het marcheeren met aangespannen en opgeladen stukken en in het op- en afladen, en de kanonniers in het geleiden van paarden, een en ander om, waar noodig, te kunnen invallen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

68. 1) De oefeningen, die nimmer in een rijbaan mogen worden gehouden, hebben aanvankelijk op een exercitieveld, daarna, bij voldoende vorderingen, zooveel mogelijk in het terrein plaats, waarbij een geleidelijken overgang tot zwaarder terrein in acht te nemen.

2) De onderwijzer (luitenant of onderofficier) is te paard.

69. 1) Het geleiden van rijpaarden geschiedt als in de ruiterschool.

2) Het geleiden van D.T.Pn. en D.Pn. geschiedt als volgt:

a. Zoolang niets is gecommandeerd, dan wel indien het Co „Geleiders naast de paarden" wordt gedaan.

De Gel. bevindt of plaatst zich links van het hoofd van zijn paard; de beide parten der longe worden in de volle r. hand met de kneukels naar boven op twee handbreedten van het trensgebit aangevat, het overschietende einde wordt met ruime slagen in de l. hand opgenomen.

b. Indien het Co. „Geleiders vóór de paarden" wordt gedaan.

De Gel. laat de r. hand los, plaatst zich vóór zijn paard en laat dit achter zich aanloopen; de longe wordt naar verkiezing in de r. of l. hand gehouden.

70. 1) Bij het geleiden van twee D.Pn. loopt de Gel. tusschen de hoofden zijner paarden en worden de longes onderscheidenlijk met de l. en met de r. aangevat als in punt 69 sub *a.*;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de geleider zorgt voor voldoende ruimte tusschen zijn paarden, opdat de lasten vrij van elkaar blijven.

2) In het geval sub *b.* van punt 69 blijft de Gel. op zijn plaats, doch kan de longes wat ruimer in beide handen of in één hand houden.

3) Op smalle wegen loopt het r. paard vóór het l.; de geleider bevindt zich tusschen beide paarden in, waartoe hij den knevel van de longe van het voorste paard doortrekt, de longe over den last legt en het kneveleinde voor zooveel noodig opgeschoten in de r. hand neemt; de longe van het achterste paard wordt met enkele slagen in de l. hand opgenomen.

71. 1) De Pn., waarbij als hooge uitzondering de dwangwerking van het trensgebit is ingeschakeld, worden als volgt geleid:

De Gel. bevindt zich links van zijn P. en geleidt dit aan het gedeelte van de longe, dat aan de trensophangringen is verbonden; hiertoe wordt dit gedeelte met de r. hand op een paar handbreedten van de kappen dubbel genomen en aangevat. Het midden van de longe wordt in de volle l. hand genomen en het overige gedeelte zoodanig met ruime slagen opgenomen en met de l. hand omvat, dat het gedeelte van de longe, dat aan de eigenlijke trensringen is verbonden en voor de dwangwerking dient, *niet* in gevoel komt.

2) Ook hierbij kan, indien het P. overigens gewillig gaat, de wijze, bedoeld sub *b.* van punt 69 worden gevolgd, doch zoodanig, dat het P. vrij kan volgen aan het longegedeelte, aan de trensophangringen is verbonden en in geen geval het andere longegedeelte in gevoel kan komen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

72. 1) De karwarts wordt, behalve door de st.Cn., alleen medegenomen bij die draagpaarden, voor welke zulks door den B.C. noodig wordt geacht.

2) Bevindt de Gel. zich naast zijn P., dan wordt de karwarts gedragen met greep en slag in de volle l. hand, de greep naar voren; de lis wordt om den pols van de l. hand gedaan, de schuifpassant aangeschoven.

3) Bevindt de Gel. zich vóór zijn P., dan kan de karwarts op overeenkomstige wijze naar verkiezing in de l. of r. hand worden genomen.

4) Het gebruik van de karwarts moet tot de noodzakelijke gevallen worden beperkt; dreigen of een lichte aanraking met de karwarts is meestal voldoende; slaan op of tegen het hoofd, tegen de beenen en op het kruis is verboden.

73. Van den aanvang af moet streng de hand worden gehouden aan een regelmatig en rustig tempo.

74. Bij het *in beweging stellen* moet de bespanning geleidelijk en zonder rukken in de strengen worden gezet en moeten de Pn. met bedaardheid aanmarcheeren.

75. 1) Bij het *halthouden* mogen de Pn. niet plotseling worden aangehouden; de aanhouding moet zoo geleidelijk mogelijk plaats hebben.

2) De Gels. zorgen hierbij, dat verloren afstanden herwonnen worden en dat het stuk (de afdeeling Pn.) vierkant staat.

76. Het *achterwaarts gaan* geschiedt altijd met bedaardheid en slechts voor enkele passen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

77. 1) Bij het *marcheeren op de rechte lijn* zorgt de Gel. van de bespanning, dat zijn P. recht achter den st.C. marcheert; de overige Gels. laten hunne Pn. zoodanig achter het stuk volgen, dat dit steeds vierkant blijft.

2) Bij een opgeladen stuk of een afdeeling Pn. zorgen de Gels. evenzeer, dat het stuk of de afdeeling steeds vierkant blijft.

78. 1) De *wendingen* worden onderscheiden in *geheele, halve en keertwendingen,* naar gelang een kwart, een achtste of een halve cirkelomtrek wordt doorloopen.

2) Op den langen weg marcheerende, regelt de grootte van de wending zich naar de richting van den te volgen weg.

3) Voor de uitvoering van de geheele en de keertwendingen is het noodig, dat de Pn. of de stukken zich in colonne of in linie bevinden.

4) Als beginsel wordt aangenomen, dat bij wendingen met aangespannen stuk het st.C. paard een boog beschrijft, waarvan de straal 10 x bedraagt en dat de overige Pn. den st.C. volgen zonder hun plaats bij het stuk te verlaten.

5) Alleen wanneer de ruimte voor zulk een boog ontbreekt, kunnen ook kortere wendingen worden gemaakt.

6) Bij een opgeladen stuk, bij eene afdeeling Pn. in colonne met éénen en bij het afzonderlijk wenden van Pn. bedraagt de straal van de wending 3 x.

7) Bij een afdeeling Pn. in colonne met tweeën doorloopen de Gels. aan de binnenzijde van de wending een boog van 3 x straal en houden daarbij den gang zooveel in, dat zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met de naast hen marcheerende Gels., die den gewonen gang onderhouden, gericht blijven.

8) Indien de bespanning of de Pn. afzonderlijk moeten worden gewend, geschiedt dit als regel linksomkeert.

79. De st.C. (waaronder ook wordt verstaan de als zoodanig aangewezen gegradueerde bij eene afdeeling Pn. ingedeeld), is verantwoordelijk voor de bij het stuk (de afdeeling) ingedeelde Pn. en rijdt onder *normale* omstandigdheden 1 x vóór het voorste paard.

II. Uitrukken, aantreden, indeeling en afmarsch voor de oefeningen.

80. 1) Op het signaal of co. „*Uitrukken*" nemen de st.C. en de Gels. de teugels en longes van de pennen en geleiden hunne paarden naar de verzamelplaats.

2) Voor zoover geen andere bevelen zijn gegeven, stellen zij zich aldaar voor oefeningen met onopgetuigde of opgetuigde Pn. op één gelid op, met 4 x tusschenruimte, de gegradueerden en de geoefenden op den r. vleugel.

3) Daarna worden de klassen ingedeeld en wordt naar het oefeningsterrein afgemarcheerd.

4) Voor oefeningen met aangespannen of opgeladen stukken stellen zij zich — indien de stukken niet nabij den stal zijn opgesteld — eveneens op één gelid op, de st.C. op den r. vleugel der bij hun stuk ingedeelde Pn., de laatste van rechts naar links in de volgorde 1e, 2e, 3e, 4e D.T.P., c.q. T.P., 1e. 2e, enz. M.D.P.

5) Daarna wordt naar de stukken afgemarcheerd en worden st.C. paard, D.T.Pn. en c.q.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

T.P. naast elkaar en in volgorde als voren op 12 x achter de overeenkomstige stukken opgesteld, c.q. de M. D. Pn. in colonne met tweeën hierachter.

6) Zoo noodig zijn op de stukken de gereedschappen klaar gelegd en de munitiekisten opgesteld ter plaatse, waar de M.D.Pn. komen te staan.

7) De kanonniers op hun plaatsen bij het stuk.

8) Rukken de pionierafdeeling, de draagrakken, de verkenners, het stellingspersoneel, de G.T. of de B.T. mede uit, dan worden deze naar gelang van omstandigheden links van of achter de stukken opgesteld.

9) Nadat de gereedschappen zijn genomen en nadat is aangespannen, c.q. de lasten zijn opgehaakt, wordt naar het oefeningsterrein afgemarcheerd.

III. Hulpen.

81. 1) Op den voorgrond staat, dat gehoorzaamheid van de Pn., verkregen door oordeelkundig toegepaste zachtheid en opwekking van vertrouwen in hunne Gels., tot de beste resultaten leidt, zoodat alle ruwheid en geweld, alsmede rukken aan de longe ten strengste moeten worden tegengegaan.

2) Is bij uitzondering de dwangwerking van de trens ingeschakeld, dan mag van de dwangwerking alleen bij noodzakelijkheid worden gebruik gemaakt om doorgaan of uitwijken te beletten. Hierbij in het oog te houden, dat de dwangwerking nimmer tot voorwaarts gaan kan dwingen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

indien het paard zulks weigert en dat onnoodig gebruik van de dwangwerking de Pn. onwillig maakt.

82. De hulpen zijn :

a. Indien de Gel. zich naast zijn P. bevindt.

1) Zoowel bij het aanmarcheeren als bij het halthouden en bij wendingen moet de Gel. op het U.co. de bewegingen voor zijn persoon geleidelijk uitvoeren en door zijn r. hand (c.q. beide handen) zoo min mogelijk van stand te doen veranderen ten opzichte van het lichaam, het (de) P. (Pn.) nopen de door hem uitgevoerde beweging te volgen.

2) Om voorwaarts te gaan zal de Gel. op het W.co. het (de) hoofd(en) van zijn(e) P. (Pn.) zoonoodig een weinig oprichten door met de r. (beide) hand(en) eene opwaartsche beweging te maken ; bij aangespannen Pn. zal hij daarna het paard de trekhouding doen aannemen door hoofd en hals omlaag te brengen.

3) Om halt te houden wordt met de r. hand (c.q. beide handen) eene aanhouding in eenigszins opwaartsche richting gedaan, tengevolge waarvan het (de) P. (Pn.) hoofd en hals iets hooger zal (zullen) brengen en het tempo zal (zullen) verminderen. Deze hulp wordt herhaald, totdat het (de) P. (Pn.) stilstaat (stilstaan).

4) Om te wenden duwt of trekt de Gel. het hoofd van zijn(e) P. (Pn.) kalm in de nieuwe richting.

5) Indien het paard onwillig is voorwaarts te gaan, gaat de Gel., terzijde blijvende, vooruit, zonder het aan te zien, en moedigt het met stem of tongslag tot voorwaarts gaan aan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6) Is het paard daarentegen driftig of dringt het op, dan houdt de Gel. het met de r. hand tegen, daarbij steeds zorg dragende ongeveer naast den schouder te blijven. De l. hand kan vóór de neus van het paard worden gebracht om het terug te houden, zoonoodig daarbij den rechter elleboog tegen den hals van het paard steunende. Zijn deze hulpen niet voldoende, dan is een der bedieningsmanschappen in het tegenhouden behulpzaam door het r. bakstuk nabij den trensring aan te vatten.

7) Brengt het P. zijn hoofd teveel zijwaarts naar den Gel. dan moet deze dit met de r. hand van zich afduwen.

8) Wanneer een P. tracht uit te breken zal de Gel. de longe zoolang mogelijk met de r. hand vasthouden, daarbij zorgende het midden der longe niet uit de l. hand los te laten, om in het uiterste geval met beide handen het midden vast te grijpen.

9) Wanneer een P., waarbij de dwangwerking van den trens is ingeschakeld, tracht uit te breken, zal de Gel. met de r. hand — zonder het zich daarin bevindende gedeelte van de longe los te laten — het longegedeelte aanvatten, dat aan de de eigelijke trensringen is verbonden, zoodat ook dit in gevoel komt en de dwangwerking van zelf wordt opgewekt, zoodra het P. sneller tracht te gaan dan zijn Gel. Ook hierbij zorgt de Gel. het midden der longe niet uit de l. hand los te laten.

b. Indien de Gel. zich vóór zijn P. bevindt.

Bepaalde hulpen bestaan niet; geoefende Pn. volgen hun Gel., indien deze voor zijn persoon

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de bewegingen uitvoert en houden halt, indien de Gel. zulks doet.

83. Om het P. achterwaarts te doen gaan, plaatst de Gel. zich op het W.co. vóór en met het front naar het hoofd van zijn P. en vat met de r. hand den l. en met de l. hand den r. trens(ophang)ring aan; op het U.co. doet de Gel. het P. met bedaardheid achterwaarts gaan door het geleidelijk en zooveel noodig aanbrengen van een gelijken druk op beide trens(ophang)-ringen, daarbij zorgende, dat het P. het hoofd niet omhoog brengt.

IV. Inrukken.

84. Op het co. „Inrukken" worden de Pn. naar den stal geleid.

V. Wenken voor den onderwijzer bij het onderricht aan recruten.

85. De onderwijzer zal het onderricht aan recruten aanvangen door de verschillende houdingen en verrichtingen uit te leggen en deze zooveel mogelijk voor te doen of te laten voordoen en door iederen man afzonderlijk te doen uitvoeren; eerst daarna wordt overgegaan tot gezamenlijke uitvoering.

86. 1. Recruten moeten na eenige vorderingen dikwijls van P. verwisselen, teneinde het gewennen aan de eigenaardigheden van hetzelfde P. te voorkomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2. Eveneens zullen de recruut-bedieningsmanschappen dikwijls van nummer moeten verwisselen om hen op de hoogte te brengen van de verrichtingen van de verschillende nummers.

1. Bij incomplete bediening zal de onderwijzer de manschappen op de meest doelmatige wijze indeelen.

87. 1. Voor de marschvaardigheid van bergartillerie is het o.a. noodig, dat alles in het werk wordt gesteld om drukkingen en schavingen te voorkomen, althans tot een minimum te beperken, zoodat den recruten reeds van den aanvang af moet worden ingeprent steeds de tuigen en Pn. met zorg na te zien, zoowel om drukkingen enz. zooveel mogelijk te voorkomen als om optredende onregelmatigheden spoedig te kunnen ontdekken.

2. Om dezelfde reden moet, waar mogelijk, ook het materieel vóór het opladen worden gezuiverd van zand en steentjes.

88. De recruten moeten op de oefeningen in het op- en afladen worden voorbereid door gymnastische oefeningen, welke de spieren, die bij het op- en afladen in werking komen, sterken.

89. Teneinde de Pn. niet angstig en op den duur lastig te maken, moet het op- en afladen met de noodige omzichtigheid plaats hebben en het stooten van den last tegen den bok worden vermeden. Zijlasten moeten bij elk P. gelijktijdig worden op- en afgehaakt.

90. 1. Het overtrekken van scheef liggende lasten is verboden, omdat dit tot plooien in de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dekens en tot overeind staan van de haren en daardoor tot drukkingen leidt, terwijl hierdoor de oorzaak van het scheefliggen niet wordt weggenomen.

2. Scheef liggende lasten moeten worden afgeladen om, nadat de bok en de dekens zijn recht gelegd, weer te worden opgeladen.

91. Van den aanvang af moet er streng tegen worden gewaakt, dat de Gels. c.q. de kanonniers zich aan de longe of het tuig laten voorttrekken dan wel op eenigerlei wijze steun zoeken aan den bok of last.

B. OEFENINGEN MET ONOPGETUIGDE OF OPGETUIGDE PAARDEN.

I. Algemeene Bepalingen.

92. Het aantal Pn. in elke klasse mag hoogstens 12 bedragen.

93. 1. Bij elke klasse zijn zooveel gegradueerden of geoefende Gels. ingedeeld, als in verband met de geoefendheid van de Gels. en de sterkte der klasse noodig wordt geacht; één gegradueerde bevindt zich op den r. vleugel en een op den l. vleugel van het gelid (c.q. marcheeren onderscheidenlijk aan het hoofd en aan den staart der colonne).

2. Kanonniers worden naar behoefte ingedeeld.

3. Zoo noodig voert elke klasse twee ophoudreepen mede.

94. De gegradueerden op de vleugels zijn te paard.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

II. Oefeningen.

a. Bewegingen in linie.

95. Co.: Nummeren.
Uitvoering: Als in de soldatenschool.

Richten.

96. 1). Om zich te richten moeten de Gels. hunne Pn. zooveel mogelijk vierkant en evenwijdig aan die hunner nevenlieden aan de zijde van de richting stellen, terwijl de Gels. onderling zich richten als in de soldatenschool is aangegeven.

2). Nadat de onderwijzer zoo noodig den r. of l. vleugelman eenige passen vooruit heeft doen gaan is het

co. 1. Rechts (Links) = Richten.
2. Staat.

Uitv.
1). Het geheele gelid begeeft zich tot ter hoogte van den vleugelman vooruit, en richt zich volgens de voorgeschreven beginselen.
2). De manschappen wenden het hoofd terug en zien rechtuit.

In linie marcheeren.

97. De onderwijzer wijst den rechter (linker) vleugelman het punt van richting aan. Deze draagt bij den frontmarsch zorg steeds in gelijkmatigen gang en in de aangegeven strekking te marcheeren. De Gels. volgen met inachtneming van de beginselen, die bij de richting zijn voorgeschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Is de tusschenruimte of de richting verloren gegaan, dan mogen deze slechts gaandeweg worden hersteld.

cos.

1. Gelid Voorwaarts = Marsch.
2. Richting = Rechts (Links).

Uitv.

Allen begeven zich voorwaarts en richten zich naar rechts (links).

Halt houden.

98. co.

Gelid = Halt.

Uitv.

Allen houden halt.

Achterwaarts gaan.

99. 1). In den aanvang zal de onderwijzer de Pn. één voor één achterwaarts doen gaan; na den Gel. te hebben gewaarschuwd, commandeert de onderwijzer:

Achterwaarts = Marsch.

en na enkele passen „Halt".

2). Om allen achterwaarts te doen gaan is het co.

Gelid achterwaarts = Marsch.

Uitv.

Allen gaan achterwaarts.

Na enkele passen volgt het co. van punt 98.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wendingen.

100. Met eenen { rechts (links) / halfrechts (halflinks / rechts- (links) omkeert } = Marsch.

Uitv.
Allen voeren de wending uit.

Afmarschen.

101. Voorwaarts.
co. Met eenen (links met eenen) = Marsch.

Uitv.
De r. (l.) vleugelman marcheert recht vooruit; de Gels. verrichten achtereenvolgens hetzelfde, zoodra het kruis van het P. van hun r. (l.) nevenman gekomen is ter hoogte van het hoofd van hun eigen P.

Zij gaan dan 6 x rechtuit, maken voorts half rechts (links) en marcheeren in die strekking voort, totdat zij door eén halve wending links (rechts) in de colonne recht achter hun voorman kunnen komen.

102. Zijwaarts.
co. Met eenen rechts (links) = Marsch.

Uitv.
Als in punt 100.

b. Bewegingen in colonne.

In colonne marcheeren.

103. co.
Colonne voorwaarts = Marsch.

Uitv.
Allen stellen zich in beweging. De onderwijzer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijst den man aan het hoofd het punt van richting aan.

Halt houden.

104. co.

Colonne = Halt.

Uitv.
Allen houden halt.

Achterwaarts gaan.

105. co.
Colonne achterwaarts = Marsch.

Uitv.
Allen gaan achterwaarts.
Na enkele passen volgt het co. van punt 104.

Wendingen.

106. cos.

Met eenen { rechts (links) / halfrechts (halflinks) / rechts-(links-)omkeert } = Marsch.

Uitv.
Allen voeren de wending uit.

107. Wendingen met het hoofd der colonne.

cos.

Hoofd der colonne { rechts (links) / halfrecht (halflinks) / rechts-(links-)omkeert } = Marsch.

Uitv.
De man aan het hoofd voert de wending

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

overeenkomstig het het co. uit; de Gels. wenden achtereenvolgens op dezelfde plaats en volgen elkander weder in colonne.

Overgang van de colonne met éénen tot die met tweëen.

108. De colonne met éénen marcheerende is het
co. Met tweëen = Marsch.

Uitv.
De man aan het hoofd en de voorste Gel. houden halt. De overige oneven Gels. marcheeren door, totdat zij op 1 x opgesloten zijn. De even Gels. maken opvolgend half links en begeven zich links van hunne voorgangers een oogenblik vóór dat dezen op hunne plaatsen aankomen.

109. De oefeningen van punten 103, 104, 105 en 107 worden in colonne met tweëen herhaald.

Overgang van de colonne met tweëen tot die met éénen.

110. De colonne met tweëen marcheerende is het
co. Met éénen = Marsch.

Uitv.
Op het U.co. houdt de geheele colonne halt, met uitzondering van den man aan het hoofd en den r. Gel. van de voorste afdeeling van tweëen; de tweede Gel. dier afdeeling gaat weer voorwaarts, zoodra het kruis van het P. van nr. 1 ter hoogte komt van het hoofd van zijn P., marcheert alsdan halfrechts en begeeft zich daarna achter nr. 1.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Iedere afdeeling van tweëen handelt verder op overeenkomstige wijze.

III. Terugmarsch na de oefening.

111. De onderwijzer geleidt zijne klasse naar de verzamelplaats en stelt ze aldaar in linie op.

C. OEFENINGEN MET AANGESPANNEN STUKKEN.

I. Algemeene bepalingen.

112. 1). Het onderricht aan de recruten vangt stuksgewijze aan; naarmate de geoefendheid grooter wordt, worden de klassen van twee stukken genomen en kunnen ten slotte klassen van meer stukken worden gevormd.

2). Aanvankelijk worden de verschillende bewegingen op aanwijzing uitgevoerd, daarna op co.

113. Bij elk stuk worden ingedeeld: de bij een stuk behoorende D.T.Pn.; (later ook een of meer M.D.Pn. en een T.P.), een gegradueerde te paard als st.C. en minstens twee geoefende kanonniers voor het aan- en afspannen, het hanteeren van de rem- en trektouwen en het op- en afhaken van de munitiekisten.

114. Mindere geoefendheid van de Gels., en Pn. en de in het terrein te verwachten moeilijkheden maken het indeelen van meer geoefende kanonniers noodig.

115. Van de vorderingen en de oefeningen hangt het af, welke bedieningsgereedschappen door de manschappen en welk materieel, dat op de draagbokken moet worden vervoerd, zullen worden medegenomen; een en ander wordt afzonderlijk gelast.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

116. Wil men, wanneer de Pn. twee aan twee achter de stukken volgen, ze één aan één doen marcheeren en omgekeerd, dan gelden de cos. van de punten 108 en 110; de Uitv. heeft hierbij op overeenkomstige wijze plaats.

II. Gereedschappen enz., welke op de draagbokken worden vervoerd en wijze van bevestigen.

117. Op de draagbokken van de ondervolgende Pn. worden vervoerd en bevestigd:

a. Het 1e D.T.P.

De ophoudreepen, opgerold, ter weerszijden van den draagbok met de haken in de voorste en de losse einden met een paar halve slagen aan de achterste ringen.

De voorspanstroppen opgeschoten ter weerszijden met de haken in de ringen van voor- en achterboom.

De paktasschen ter weerszijden met de ringen in de haken van den draagbok.

Het korte lichthout ter rechterzijde onder de haken met het ronde einde naar achteren, bevestigd met 2 riemen 1.0,40 door de vierkante opening gestoken van voor- en achterboom.

Het lange lichthout met de haak buiten- en de opening benedenwaartsgekeerd, ter linkerzijde buitenwaarts van den kanonriem boven op het zijstuk, vastgezet met 2 riemen 1.0,40; de reserve rem- en trektouwen opgeschoten ter weerszijden met de haken in de ringen van voor- en achterboom.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. Het 2e D.T.P.

Het lange lichthout ter rechterzijde met de nok naar binnen en de bocht naar boven gekeerd, bevestigd als het korte lichthout met 2 riemen 1.0,40.

Het middelsoort lichthout ter linkerzijde, met de 2 nokken naar boven gekeerd, bevestigd als het korte lichthout met 2 riemen 1.0,40.

Een kapmes links terzijde tegen het zijstuk, het gevest naar achteren gekeerd met 2 riemen 1.0,60 bevestigd aan het bovenste dwarsstuk van het draagijzer, en met een slag om de scheede en om de greep geslagen.

De draagijzers voor de de gereedschapskisten ter weerszijden aan de haken met riemen 1.0,20 aan den voorboom bevestigd.

De voorspanstroppen opgeschoten ter weerszijden met de haken in de ringen van voor- en achterboom.

c. Het 3e D.T.P.

De kist tot onderdeelen en gereedschappen nr. 1 ter linkerzijde, opgehangen met de ringen van de draagkettingen aan de haken op de steeg van den draagbok.

Het pikhouweel met het houweel naar achter

Het korte lichthout ter linkerzijde, de haak naar binnen en met riemen 1.0,40 bevestigd, nadat de voorste door de sleuf is gestoken en met een slag om het lichthout is geslagen.

De raddragers ter weerszijden met de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en de pik naar beneden gekeerd, bevestigd met 2 riemen 1.0,40.

De kist tot onderdeelen en gereedschappen nr. 2 bevestigd als de kist nr. 1 ter rechterzijde.

De wisscher met richtbaken met de klos naar voren, de richtbaken rustende op de haken van den draagbok, voorts de schop, buiten tegen den wisscher, het blad naar voren, de voorkant daarvan naar buiten gekeerd, worden samen bevestigd met 2 riemen 1.0,60.

oogen opgehangen aan de haken en bevestigd met een riem 1.0,20 aan den voorboom.

d. Het 4e D.T.P.

De raddragers ter weerszijden met de oogen opgehangen aan de haken en bevestigd met een riem 1.0,20 aan den voorboom.

De handbijl, tegen de achterzijde van den draagbok, met het scherp naar rechts en naar boven gekeerd, wordt bevestigd met 2 riemen 1.0.40, waarvan één door de sleuf van

De draagijzers voor de gereedschapskisten, bevestigd met riemen 1.0,20 aan den voorboom, ter weerszijden aan de haken.

Het pikhouweel ter linkerzijde met het houweel naar achter en de pik naar beneden onder het steunijzer voor het lamoen, bevestigd met 2 riemen 1.0,60, waarvan de voorste door de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den steel gestoken.
c.q. Het achterstuk, met de daarvoor bestemde nokken in de sleuven op den draagbok, wordt bevestigd vóór met 2 sleutels, welke met kettingen aan den voorboom zijn aangebracht, en achter met den kanonriem.

In het achterstuk.

a. Tegen de zijwangen twee kapmessen, vastgezet met een riempje B.M. door de sleuven van het achterstuk.

De richtspaak, geschoven onder de verbindingsplaat en het verbindingsstuk.

b. De poetslapzak en daaronder de wollen sokken, bijeen gebonden door 2 riemen B.M. gaande door de krammen op den bodem van het achterstuk.

sleuf van den steel wordt gestoken en onder het bovenste dwarsstuk van het draagijzer wordt doorgehaald.

De ophoudreepen, zonder gestrekt te zijn, ter weerszijden met de haken in de voorste en de losse einden met een paar halve slagen aan de achterste ringen.

De wisscher met richtbaken met de klos naar voren ter rechterzijde, onder het steunijzer voor het lamoen, bevestigd met 2 riemen 1.0,90, waarvan de achterste door de sleuf van den steel gestoken en beide riemen met een slag om den steel geslagen en onder het dwarsijzer doorgehaald.

Deze riemen dienen tevens tot bevestiging van de schop.

De schop buiten tegen den wisscher, het blad naar achteren en de voorkant daarvan naar buiten gekeerd, bevestigd met de riemen 1.0,90, waarvan de voorste door de sleuf van den steel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wordt gestoken en beide met een slag om den steel worden geslagen en vervolgens onder het bovenste dwarsstuk van het draagijzer worden doorgehaald.

De gereedschapskisten met de gedraaide schakels aan de draagijzers gehaakt en met het voorste handvat aan den ring van den voorboom bevestigd middels een riem voor draagrakken.

De wateremmer, waarin de kist voor algemeene behoeften, de kettingzaag en de poetslapzak, liggende en zoo ver mogelijk naar achteren geschoven met de opening naar voren in den draagbok, vastgezet met den middelsten kanonriem.

Bij elk D.T.P.

Een kanonriemkap achter en rechts, bevestigd aan de kram op de rechter steeg middels kap en stoot.

Een kanonriemstoot achter en links bevestigd

Bij alle D.T.Pn. worden de middelste kanonriemen met de stooten van links naar rechts door de beugels van de zijstukken gestoken en niet verder dan noodig

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door den stoot door den aangenaaiden passant gehaald.

doorgetrokken opdat de gespen bij het bevestigen van den last rechts en zoo laag mogelijk komen.

Van den voorsten en achtersten kanonriem wordt het stooteinde rechts,het gespeinde links aan den beugel van den voorboom c.q. achterboom bevestigd (uitgezonderd bij het 4e D.T.P.).

c. De M.D.Pn. (inheemsche).

De 2 munitiekisten ter weerszijden aan de draaghaken.

Om het afbokken te beletten is aan den achtersten beugel van het zadeltje een opsluitplaat bevestigd, welke, na over de draaghaken te zijn geplaatst, naar voren wordt geschoven en met een riempje, dat aan den voorsten beugel is bevestigd, wordt vastgezet.

Teneinde de scherpe munitie te sparen worden de munitiekisten van 7 cM. L/14, welke geen exercitiepatronen bevatten, met ballaspatronen op gewicht gebracht, tot een maximum van drie. [1])

---

[1]) Niet inheemsche paarden kunnen om hun voldoende werk te geven beladen worden met kisten van 7 cM. K.A. op draagbokken nr. 2, op gewicht gebracht met afgekeurde granaten, oude hoefijzers of ander klein ijzermateriaal. Bij het gebruik van oude hoefijzers enz. moeten de kisten herhaaldelijk worden nagewogen, opdat beide kisten van elken draaglast steeds hetzelfde gewicht hebben.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Per stuk worden op

4 M.D.Pn. 1 drinkemmer [1])	2 M.D.Pn. 1 drinkemmer [1])

en op een der M.D.Pn. van

elk der beide stukken	het 1e en van het 3e stuk

twee voorspanstroppen bevestigd, welke, onder de munitiekisten, voor en achter worden ingehaakt in de onderste krammen van het draagkussen.

f. Het paard met draagrakken.

De draagrakken ter weerszijden aan de draaghaken.

Op elk rak worden de gereedschappen met riemen voor draagrakken bevestigd als volgt: de 5 schoppen boven, de patjol onder, de schoppen 1, 3 en 5 van boven met de bladen naar voren.

In den draagbok wordt geplaatst de trommel met reserve-elementen.

Ter weerszijden de ophoudreepen met de haken in de voorste en de losse einden met een paar halve slagen aan de achterste ringen.

Voorts worden aan weerszijden bevestigd 2 reserve rem- en trektouwen (de verbindingsriemen door de naar voren gekeerde kousen en de naar achter ge-

[1]) Bij een volledig uitrukkende batterij worden nog aan drinkemmers medegevoerd:
Bij de 1e Afd. G.T. 6 (K.t.l. 8), bij de 2e Afd. G.T. 17 (K.t.l. 15) en bij den B.T. 10 (K.t.l. geene).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

keerde haken gehaakt in de ringen van den achterboom);
aan één zijde een voorspanstrop met de haken in de ringen van voor- en achterboom; 1 kapmes met scheede met 2 riemen 1.0,40 tegen den achterboom van den draagbok.

g. Het paard met bevelsmiddelen.

De broko's nr 3 ter weerszijden aan de haken van den draagbok, bevestigd met den dekensingel.

h. Het paard met telefoonmaterieel.

De manden ter weerszijden in de haken van het draagkussen.
Het geheel wordt overdekt met een dekkleed.

i. Het paard met kreedek.

Het kreedek wordt aan beide zijden opgerold tot er in het midden een stuk overblijft ter breedte van den draagbok. Deze rollen worden in dien stand gehouden door 4 riemen 1.1,20. Het kreedek wordt met het midden op den draagbak geplaatst met beide rollen aan weerszijden afhangend en bevestigd met den voorsten kanonriem (O.M.).
Op het kreedek is een sleg bevestigd met 3 riemen 1.0,60.
In de rollen van het kreedek zijn vier piketpalen 1.0,65 geborgen, aan weerszijden twee.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De opgeschoten ophoudreepen worden links en rechts aan de ringen van voor- en achterboom bevestigd, terwijl 1 drinkemmer wordt bevestigd met een bindriempje links aan den vierkanten beugel.

k. Het paard met bamboe onderliggers.

4 Bamboe's van 5 M. lengte worden twee aan twee aan elkaar verbonden middels 2 riemen 1.0,90 en met de sjorlijnen zoodanig aan weerskanten van den draagbok bevestigd, dat zij in evenwicht zijn.

Op den langen weg kunnen de schoppen, het pikhouweel en de patjols der pioniers op den draagbok worden bevestigd met 8 riemen 1.0,60.

Aan de verbindingsstangen van den bok worden twee kettingzagen bevestigd met twee bindriempjes.

2 Waterremmers voor veldgebruik in den draagbok bevestigd met den kanonriem.

l. Het paard met de twee reserve lamoenberries.

Een lamoenberrie wordt, met het dwarshout naar voren en de haken naar beneden gekeerd, op den draagbok geplaatst; de tweede lamoenberrie komt boven op de eerste met de trekhaken bovenwaarts en het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dwarshout achter dat van de eerste.

Beide lamoenberries worden van voren bevestigd met de sjorlijnen en ter hoogte van het steunijzer met de riemen 1.0,60 van de broek.

De paktasschen worden ter weerszijden in de draaghaken gehangen en het riempje aan den bodem aan den ondersten ring van den achterboom bevestigd.

De ophoudreepen worden opgeschoten en links en rechts aan de ringen van voor- en achterboom bevestigd.

n. Het paard met de reserveraden

en de twee reserve lamoenberries

en een reserve lamoenberrie.

Twee raden worden met de storting buitenwaarts, aan de assen van de raddragers gestoken en de lunzen aangebracht.

Twee lamoenberries, één met de trekhaken naar beneden de an-

Een lamoenberrie met het dwarshout naar voren en de trekhaken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dere met de trekhaken naar boven, worden, de dwarshouten naar voren en op elkaar, met 4 riemen 1.0,60 (2 om de dwarshouten, 2 om de einden der lamoenboomen) aan elkaar bevestigd,

benedenwaarts wordt

tusschen de reserveraden geplaatst en van voren met de sjorlijnen en van achteren met riemen 1.0,60 van de broek bevestigd.

Deze riemen 1.0,60 worden gewonden om

de lamoenboomen

den lamoenboom, het dwarsijzer

en de velg van het rad.

Een hulpverbandkistje diergeneeskundigen dienst wordt in den draagbok geplaatst. [1])

Ter weerszijden wordt een ophoudreep opgeschoten en aan de ringen van voor- en achterboom bevestigd.

n. Het paard met de smidse.

De draagstellen voor draagbare smidse worden ter weerszijden aan de haken van den draagbok gehaakt.

---

[1]) Deze kistjes, met afmetingen 33 × 23 × 20 c.M. en zwaar ± 7 K.G., bevatten een kleinen voorraad genees- en verbandmiddelen voor eerste hulp bij drukkingen, verwondingen enz. van paarden, worden opgelegd in de militaire apotheken der vredesgarnizoenen en kunnen bij vredesoefeningen tegen bruikleenbewijs in ontvangst worden genomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

o. Het paard met de kisten van de smidse.

De kisten voor draagbare smidse worden ter weerszijden aan de haken van den draagbok gehaakt.

Op iedere kist bevindt zich een zak smeekolen van 10 K.G., bevestigd met 2 riemen 1.0,90,

p. Paarden (Inh.) met draagmanden G.

De voor elk paard bestemde gevulde draagmanden worden aan weerszijden van het draagkussen aan de draaghaken gehangen, elke mand met twee draagkettingen bevestigd en elk stel draagmanden met een dekkleed overdekt.

III. Gereedschappen nemen.

118. Co.

Neemt = Gereedschappen.

Uitv.

De st.C. geeft zijn paard over aan den Gel. van het 1e D.T.P., neemt de schootstafel, bergt deze in de kaartentasch,

en hangt een richtkijker in tasch om.

nr 1 overtuigt zich, dat de stelkruk in het voorstuk is bevestigd.

nr 1 bevestigt vervolgens de gereedschappen aan het 1e D.T.P., nr. 2 aan het 2e D.T.P.

nr 1 bevestigt de gereedschappen aan het 1e D.T.P., nr 2 aan het 2e D.T.P. en plaatst een kapmes in den staart der affuit.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daarna nemen nrs 1 en 2 een rem- en trektouw en hangen dit om.

nr 3 bevestigt de gereedschappen aan het 3e D.T.P. ter linkerzijde, nr 4 aan de rechterzijde.

nrs 5 en 6 bevestigen op het 4e D.T.P. ieder een raddrager en maken de handbijl vast.

De st.C. en nr 7 laden z.n. het achterstuk op het 4e D.T.P.

Van te voren overtuigt de st.C. zich, dat de in punt 117 *d.* genoemde gereedschappen zich in het achterstuk bevinden en laat deze z.n. bevestigen.

nr 7.

nr 3 bevestigt de gereedschappen aan het 3e D.T.P. en de gereedschappen aan de linkerzijde van het 4e D.T.P.

nr 4 bevestigt de overige gereedschappen aan het 4e D.T.P.

nrs 5 en 6

en de overige vrijkomende nummers hangen de munitiekisten en op aanwijzing van den st.C. de drinkemmers en voorspanstroppen op de M. D.Pn., waarna de Gels. de opsluitplaten bevestigen. (Bij incomplete bediening geeft de st.C. aanwijzingen.)

Zoodra de gereedschappen zijn bevestigd en de kisten opgehaakt, hernemen de nrs. en de st.C. hun plaatsen.

Voor de bevestiging van de gereedschappen op de overige paarden worden door de Cn. der

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verschillende onderdeelen de noodige aanwijzingen gegeven.

IV. Aanspannen.

119. co.

Spant = aan.

Uitv.

Het P., dat aangespannen zal worden, wordt 1 x vóór de lamoenberrie geleid.

nrs. 3 en 4 verplaatsen bij dit paard de borstriem- en broekstooten van de ringen van den draagbok naar de beugels van den draagriem, hierbij zorgende aan weerskanten de overeenkomstige gaten te bezigen en de schuifpassanten aan te schuiven.

nrs. 1 en 2 plaatsen zich aan de raden, nrs. 3 en 4 richten de lamoenberrie bij de draagschenen op.

De vuurmond wordt naar het aan te spannen paard gebracht; nrs. 3 en 4 steken de lamoenboomen door de ringen van den draagriem en haken de strengen in, waarbij nrs. 1 en 2 z.n. door het bewegen van de raden behulpzaam zijn.

Na het aanspannen stelt de Gel. het aangespannen paard in de strengen; de overige Pn. sluiten op tot op 4 x van den achterkant der raden, midden achter den vuurmond; de st.C. stijgt op en stelt zich 1 x vóór het stuk.

De bedieningsmanschappen hernemen hunne plaatsen.

120. Bij het aanspannen moet het volgende in acht worden genomen:

De borstriemen hebben bij het trekkende P. eene goede lengte, als de trekkracht door den draagriem niet wordt overgebracht op den draagbok.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hiertoe moeten draagriem- en borstriemstooten nagenoeg rechthoekig op elkander staan.

De draagriem heeft bij het trekkende P. eene goede lengte, indien borstriemstooten en strengen in elkanders verlengde vallen.

De broekstooten hebben bij het trekkende P. eene goede lengte, indien de broek niet gespannen is. Echter mogen zij niet zoo lang zijn, dat het P. het stuk niet zou kunnen ophouden of terugzetten, zonder tegen het dwarshout te komen.

De strengen hebben bij het trekkende P. eene goede lengte als de ring van den draagriem ongeveer een handbreedte vóór de pin van de draagscheen komt.

V. Voorspannen van een tweede paard.

121. 1) Aanvankelijk geschiedt zulks bij stilstaand stuk, daarna bij het in beweging zijnde stuk; dit laatste moet bij een geoefenden troep regel zijn.

2) co.

(1e, 2e enz. P. c.q. T.P.) Voorspannen.

Uitv.

De nrs. 5 en 6 verplaatsen zoo noodig de borstriemstooten bij het voorpaard in de beugels van den draagriem, haken de strengen uit de haken der broekophoudstooten, steken ze door de lus, gevormd door de riemen 1.0.60, en houden het ringeinde op, totdat de voorspanstroppen zijn ingehaakt. De nrs. 1 en 2 verplaatsen de riemen 1.0,60 uit de broek van het lampoenpaard naar de beugels van den draagriem; de nrs. 3 en 4 nemen de voorspanstroppen van het 2e (bij k.t.l. het 1e) D.T.P., ontwikkelen ze, haken ieder aan zijn kant het eene einde in den ring van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

streng van het voorpaard en het andere einde, na door de riemen 1.0,60 van het lamoenpaard te zijn gestoken, in den ring van de streng van het laatstgenoemd paard.

3) In terreinen, waar men met tusschenpoozen telkens een voorpaard gebruikt, kunnen de voorspanstroppen in die tusschenpoozen aan het lamoenpaard bevestigd blijven, de achtereinden in de ringen van de strengen gehaakt, terwijl de vooreinden in de draaghaken van den draagbok worden gelegd (bij een lamoenpaard, opgetuigd met een trektuig worden deze vooreinden over het P. gelegd).

4). Bij gebrek aan voorspanstroppen kan men de rem- en trektouwen benutten, waartoe deze door de nrs, 3 en 4, na door een steek met drie omslagen zooveel te zijn verkort, dat zij niet over den grond sleepen, met één haak in de beugels van den draagriem van het lamoenpaard en met den anderen haak in de ringen van de strengen van het voorpaard worden gehaakt.

5). Op overeenkomstige wijze kan een derde paard met de rem- en trektouwen voor het tweede worden gespannen.

nrs. 1 en 2 gebruiken dan de opgerolde ophoudreepen zoolang als rem- en trektouwen.

6). Het afspannen van het voorpaard wijst zich vanzelf.

co. Voorpaard afspannen.

VI. Afspannen.

122. co.

spant = Af.

De st.C. stijgt af.

De Gel. van het aangespannen P. zet dit uit de strengen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De nrs. 3 en 4 haken, de lamoenboomen ophoudende, de strengen uit, hangen deze over de voorste draaghaken en haken de strengringen in de achterste draaghaken van den draagbok. (Bij het T.P. worden de strengen over het staartriemkussen gelegd en door nr. 3 met een bindriempje bevestigd.)

Op waarschuwing van den st.C. brengt de Gel. het aangespannen paard naar voren tot 1 x vóór de lamoenberrie, waarbij nrs. 3 en 4 de ringen van den draagriem van de lamoenboomen schuiven, waarna zij den staart der affuit kalm op den grond strijken.

De nrs. 1 en 2 houden bij het afspannen den vuurmond v.z.n. aan de raden tegen.

De nrs. 3 en 4 verplaatsen daarna bij het afgespannen paard de borstriem- en de broekstooten van de beugels van den draagriem naar de ringen van den draagbok.

De st.C. en de bedieningsmanschappen hernemen hunne plaatsen.

Dient het afspannen om een ander paard in het lamoen te plaatsen, zoo wordt dit op aanwijzing van den st.C. 1 x vóór de lamoenberrie geleid, terwijl het afgespannen paard op zijn plaats achter den vuurmond wordt gebracht.

VII. Gereedschappen bergen.

123. co.

Bergt = Gereedschappen.

De st.C. neemt de schootstafel uit de kaartentasch en bergt deze.

nrs. 1 en 2 doen hunne rem- en trektouwen af, en leggen deze op den vuurmond.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dezelfde nrs., die de gereedschappen op de Pn. hebben bevestigd, nemen deze weder af en bergen ze.

De st.C. en nr. 7 laden het achterstuk af, dat daarna door de nrs. 3 en 4 wordt geplaatst.	nr. 2 neemt het kapmes uit den staart van de affuit en bergt dit.
nr. 7	nrs. 5 en 6

en overigens alle vrijkomende nrs., haken de munitiekisten af, nadat de Gels. de opsluitplaten hebben losgemaakt. (Bij incomplete bediening geeft de st.C. aanwijzingen.)

Zoodra de gereedschappen zijn geborgen en de kisten afgehaakt, hernemen de nrs. en de st.C. hunne plaatsen.

Is met de pionierafdeeling, de Afdn. G.T., het paard met bevelsmiddelen en het paard met de draagrakken uitgerukt, zoo wordt het materieel van deze afdeelingen afgeladen.

VIII. Oefeningen.

a. Bewegingen in linie.

Richten.

124. 1). Als oefening in het vierkant stellen van de stukken en om zoo noodig de richting van de stukken te verbeteren, laat de onderwijzer de stukken aanrukken.

2). Hiertoe stelt hij zich op buitenwaarts van de plaats, waar het stuk van richting moet komen en in de nieuwe richtingslijn en doet het

co.

Stukscommandanten = Voor.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.

De st.Cn. komen in stap vooruit en plaatsen zich met de normale of de aangegeven tusschenruimte op de nieuwe richtingslijn.

3). De onderwijzer doet, na de st.Cn. te hebben gericht, het

co.

Aan = Gerukt.

Uitv.

De Gels. marcheeren aan en stellen de stukken vierkant op 1 x achter de st.Cn., die z.n. aanwijzingen geven.

4). Kleine fouten in het vierkant stellen van het stuk op de richtingslijn kunnen worden verbeterd door den st.C. te doen overschenkelen en de bespanning met de overige Pn. recht te zetten.

In linie marcheeren.

125. co.

Stuk(ken) voorwaarts = Marsch.

Uitv.

Allen stellen zich in beweging.

De onderwijzer wijst den st.C. van een der stukken het punt van richting aan.

Halt houden.

126. co.

Stuk(ken) = Halt.

Uitv.

Allen houden halt.

Achterwaarts gaan.

127. Geschiedt stuksgewijze en naar de aanwijzing van den onderwijzer op het co. van den st.C.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Stuk achterwaarts = Marsch.

Wendingen.

128. cos.

Stuk(ken) { rechts (links) / halfrechts (halflinks) / rechts- (links) omkeert } = Marsch.

Uitv.
Alle stukken voeren de wending uit.

Afmarsch.

129. co.

Stuk(ken) rechts (links) = Marsch.

Uitv.
Alle stukken voeren de wending uit, c.q. opvolgend, indien de tusschenruimte minder dan normaal is.

b. Bewegingen in colonne.

In colonne marcheeren, halt houden, achterwaarts gaan en wendingen met stukken.

130. cos. en uitv. overeenkomstig punten 125 t/m 128.

Wendingen met het hoofd der colonne.

131. cos.

Hoofd der colonne { rechts (links) / half rechts (half links) / rechts- (links) omkeert } = Marsch.

Uitv.
Het stuk aan het hoofd voert de wending

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

overeenkomstig het co. uit; de andere stukken wenden achtereenvolgens op dezelfde plaats en volgen elkander weder in de colonne.

132. De bewegingen van punt 125 e. v. worden ook met voorgespannen Pn. beoefend.

IX. Terugmarsch na de oefening.

133. 1). De onderwijzer geleidt de colonne naar de verzamelplaats en stelt ze aldaar in linie op.

2). Laat de ruimte de gelijktijdige wending van de stukken niet toe, dan wordt gecommandeerd:

1. op . . . . . passen stukken rechts (links) = Marsch.
2. Eerste stuk = Halt.

Uitv.

1. De stukken voeren achtereenvolgens de wending uit.
2. Het voorste stuk houdt halt; de overige stukken houden halt op co. van den st.C., zoodra ze op de door het voorste stuk aangegeven richtingslijn aankomen.

3). Nadat is afgespannen en de gereedschappen zijn geborgen wordt ingerukt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

D. OEFENINGEN MET OPGELADEN STUKKEN.

I. Algemeene bepalingen.

134. De oefeningen hebben afwisselend plaats met die met getrokken materieel en worden gehouden overeenkomstig die met aangespannen stukken.

135. Wil men bij opgeladen materieel bewegingen doen uitvoeren met de Pn. afzonderlijk, dan gelden daartoe voor zooveel noodig de cos. als voor de oefeningen met onopgetuigde of opgetuigde Pn.

136. Voor de oefeningen in het op- en afladen wordt aanvankelijk een volledige bediening ingedeeld.

137. 1). De st.C. laat na het opladen de Pn. een voor een eenige passen voorwaarts gaan, ten einde er zich van te overtuigen, dat de last recht ligt; hij gaat dan tevens na of de singels nog voldoende vast zijn.

Door den opgebrachten last toch wordt de draagbok in meerder mate in de dekens gedrukt en zullen de singels hierdoor te los kunnen komen te liggen.

2). De ligging van broek en borstriem wordt na het opladen nagegaan.

II. Opladen.

138. co.

Gereed maken = om op te laden.

Uitv:

De st.C. stijgt z.n. af.

Het stuk wordt z.n. afgespannen en de broek- en borstriemstooten door de bediening verplaatst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar de ronde ringen van voor- en achterboom.
Bij de paarden welke den vuurmond moeten dragen, worden door de geleiders de singels aangehaald en de kanonriemen losgemaakt.

De geleiders nemen voorts de sleutels uit.
nr. 1 neemt mondkap en kulasovertrek af, legt deze terzijde en haalt het lange lichthout.
nr. 2 haalt de stelkruk, draait het kanon op en vervolgens het kulaseinde zooveel mogelijk naar rechts, neemt den sleutel richttoestel uit en bergt de stelkruk weer.
nr. 3 neemt het korte lichthout en de wollen sokken ;
nr. 4 haalt het middelsoort lichthout.

De Gel. van het 4e D.T.P. neemt de lunzen der raddragers uit.

Het 1e D.T.P. wordt 6 x, het 2e D.T.P. 1 x voor de lamoenberrie geleid, de overige D.T.Pn. worden z.n. op hunne plaatsen achter den vuurmond geleid waarna het 3e D.T.P. keert maakt op de plaats.

nr. 1 neemt het lange lichthout, nr. 2 maakt het kulastouw en het kulasovertrek los ;
nr. 3 neemt het korte lichthout en de wollen sokken ;
nr. 4 slaat de tapdekplaten over.

De Gel. van het 3e D.T.P. neemt de lunzen der raddragers uit ; de Gel. van het 4e D.T.P. maakt de voorste sjorlijnen los.

Het 1e D.T.P. wordt 1 x vóór de lamoenberrie geleid, de overige D.T.Pn. worden z.n. op hunne plaatsen achter den vuurmond geleid, waarna het 2e en het 3e D.T.P. keert maken op de plaats.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

139. Daarna volgt het co.

Opladen.

Uitv :

nr. 5 neemt de lamoenberrie uit en legt deze links van het stuk.

De st.C. legt den sleutel voorste nok om.

nrs. 1, 2 en 3 laden het kanon met de monding naar achteren op het 1e D.T.P., nrs. 1 en 2 aan het lange lichthout, dat daartoe door nr. 1 met de nok in den daarvoor bestemden beugel wordt geplaatst, nr. 3 aan het korte lichthout, dat met het ronde gedeelte, waarover een wollen sok, in de monding wordt gestoken.

nrs. 1 en 2 sluiten de sleutels, bevestigen verder het kanon met den kanonriem en bevestigen mondkap en kulasovertrek.

nr. 1 bergt het lange lichthout, nr. 3 de wollen sokken.

nr. 4 licht den kop van de wieg, nrs. 5 en 6 nr. 4 neemt de lamoenberrie uit, legt deze links van het stuk en verplaatst den draaibout.

nr. 1 plaatst het lange lichthout met den haak van boven naar onderen om het handvat, waartoe nr. 3 de monding dompt.

nrs. 1, 2 en 3 laden het kanon met de monding naar achteren op het 1e D.T.P. nrs. 1 en 2 aan het lange lichthout, nr. 3 aan het korte lichthout, dat met het eene einde, waarover een wollen sok, in de monding wordt gestoken.

nr. 1 legt het lange lichthout terzijde en nr. 3 bergt de wollen sokken ; vervolgens bevestigen nrs. 1 en 2 de riemen 1.0,60 om de tappen en daarna de kanonriemen, beginnen de met den voorste daarna bevestigt nr. 1

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nemen ieder een luns uit en een rad af, leggen deze terzijde en steken de lunzen weder in.
nr. 6 neemt den sleutel aspan uit.
nr. 5 neemt de as uit.
nrs. 4, 5 en 6 laden de wieg op het 2e D.T.P.;
nrs. 4 en 5 aan het middelsoort lichthout, dat met de 2 opstaande einden in de beugels, van het achtereinde van de wiegkast wordt geplaatst, nr. 6 aan het korte lichthout met het vierkante gedeelte in den vierkanten beugel van de wieg.
nrs. 4 en 5 sluiten de beugels, en maken den kanonriem vast, nr. 4 bergt het middelsoort lichthout.
nr. 7 brengt de as in,
nr. 3 sluit den sleutel aspan en plaatsen ieder een sok over de asarmen;
nrs. 2, 3 en 7 laden het voorstuk met den kop naar voren op het 3e D.T.P., nrs. 3 en 7 aan de asarmen, nr. 2 aan het staarteinde; nrs. 3 het lange lichthout.
nr. 4 sluit de tapdekplaten, bevestigt het steunhout met het kulastouw en neemt de spie van het achterstuk uit.
nrs. 3 en 4 nemen het achterstuk af, waartoe nr. 4 het voorstuk licht.
nr. 3 haakt den haak van het korte lichthout in de achterste doorboorde nok voor den draaibout.

De st.C., nrs. 3 en 4 laden het achterstuk op het 3e D.T.P., de nrs. 3 en 4 aan het lichthout de st.C. aan den voorkant; nr. 3 legt het korte lichthout terzijde.

De st.C. en nr. 3 bevestigen de kanonriemen (te beginnen met den voorste) nr. 4 licht den kop van het voorstuk der affuit.
nr. 1 en 2 nemen ieder een luns uit en een rad af, leggen deze terzijde, steken de lunzen in en bevestigen deze en plaatsen ieder een sok over de asarmen.
nrs. 1, 2 en 4 laden het voorstuk met den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en 7 sluiten de sleutels en bevestigen het voorstuk met den kanonriem.
nr. 2 geeft de lamoenberrie aan nrs. 3 en 7, die deze op het 3e D.T.P. bevestigen met de riemen l.0,60, het dwarshout naar voren, de trekhaken naar beneden, steunend op de asarmen.

Zoo noodig laden de st.C., en nr. 7 het achterstuk op het 4e D.T.P.; nr. 2 bergt het korte lichthout en nrs. 3 en 7 bergen de sokken in den draagbok.
nrs. 5 en 6 steken de raden aan de raddragers, ontvangen de lunzen van den geleider en steken deze in.

Het 3e D.T.P. maakt kop naar voren op het 2e D.T.P., nrs. 1 en 2 aan de asarmen, nr. 4 aan het staarteinde.
Daarna bevestigen nrs. 1 en 2 de kanonriemen (te beginnen met den voorste, die door de tappannen der affuit wordt gestoken), bergen de sokken in den draagbok; nr. 2 bevestigt de spie aan een der handvatten.
De st.C. en nr. 3 steken de raden aan de raddragers, ontvangen de lunzen van den Gel. en steken deze in, nr. 3 bergt het korte lichthout.
De st.C. en nr. 4 laden de lamoenberrie op het 4e D.T.P. met het dwarshout naar voren en de haken naar beneden gekeerd en bevestigen eerst de lamoenberrie met de voorste sjorlijnen en daarna met de riemen l. 0,60 van de broek aan het steunijzer.

Het 2e en 3e D.T.P. maken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

keert, waarna alle paarden in hunne volgorde in colonne met éénen achter het 1e D.T.P. opsluiten, het T.P. achter het 4e D.T.P.

Vervolgens plaatsen zich de kanrs op hunne plaatsen.

De st.C. stijgt op en plaatst zich 1 x voor het hoofd van zijn stuk.

140. Moet alleen het kanon, of, indien dit reeds is opgeladen, alleen de affuit worden geladen, dan zijn de cos :

Laadt op = kanon
Laadt op = affuit.

III. Afladen.

141. co.

Afladen.

Uitv.

De 1e en 2e D.T.Pn. worden 9 x vooruit gebracht, het 3e D.T.P. maakt keert op de plaats.

De Gel. van het 4e D.T.P. neemt de lunzen uit de raddragers.

nrs. 3 en 7 laden de lamoenberrie af en geven deze aan nr. 2, die haar terzijde legt.

nrs. 3 en 7 maken de sleutels en den kanonriem los en plaatsen de sokken op de asarmen ; nrs. 2, 3 en 7 laden het voorstuk af,

Het 1e D.T.P. wordt 9 x vooruit gebracht, het 2e en 3e D. T. P. maken keert op de plaats.

De Gel. van het 3e D.T.P. neemt de lunzen uit de raddragers, die van het 4e D.T.P. maakt de voorste sjorlijnen los.

nrs. 1 en 2 maken de kanonriemen bij het 2e D.T.P. los en plaatsen de sokken op de asarmen.

nrs. 1, 2 en 4 laden het voorstuk af, in den geest als bij het opladen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

in den geest als bij het opladen, nr. 3 maakt den sleutel aspan los, nr. 7 neemt de as uit, nrs. 5 en 6 nemen ieder een rad af.

nrs. 4, 5 en 6 laden de wieg af en leggen deze op het voorstuk nr. 5 brengt de as in, nr. 6 sluit sleutel aspan en sleutel richttoestel.

nr. 4 licht den kop van de wieg.

nrs. 5 en 6 nemen de lunzen uit, steken de raden de aan asarmen en plaatsen de lunzen.

nrs. 1, 2 en 3 laden het kanon af in den geest zooals bij het opladen geschiedde.

De st.C. legt den sleutel voorste nok om.

nr. 3 brengt de lamoenberrie in. De st.C. en nr. 3 laden z.n. het achterstuk af.

De Gel. van het 4e D.T.P. steekt de lunzen weer in de raddragers.

De singels worden door de Gels. losser gemaakt, de kanonriemen vastgemaakt en de sleutels weer ingebracht,

nr. 4 licht den kop der affuit en bergt later de sokken.

De st.C. en nr. 3 nemen de raden af en brengen deze ter plaatse, waar de affuit komt te staan.

nrs. 1 en 2 nemen de lunzen uit, steken de raden aan de asarmen en plaatsen de lunzen.

De st.C. en nr. 3 maken het korte lichthout en de kanonriemen bij het 3e D.T.P. los, en laden met behulp van nr. 4 het achterstuk af, in den geest als bij het opladen.

nrs. 3 en 4 bevestigen het achterstuk aan het voorstuk, waartoe nr. 4 het voorstuk licht en de spie insteekt.

Daarna legt nr. 4 de tapdekplaten over.

De nrs. 1 en 2 maken het lange lichthout en de kanonriemen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terwijl, indien getrokken moet worden, borstriem- en broekstooten door de betrokken bedieningsmanschappen worden verplaatst.

Het 3e D.T.P. maakt keert.

bij het 1e D.T.P. los.

nrs. 1, 2 en 3 laden het kanon af in den geest als bij het opladen en leggen het in de tappannen der affuit.

nr. 3 sluit de tapdekplaten en bevestigt daarna het korte lichthout.

De st.C. en nr. 4 laden de lamoenberrie af, waarna nr. 4 den bout verplaatst en de lamoenberrie aan de affuit bevestigt, nr. 1 bergt het lange lichthout, nr. 2 bevestigt het kulastouw.

De Gel. van het 3e D.T.P. steekt de lunzen weer in de raddragers, die van het 4e D.T.P. rolt de voorste sjorlijnen weer op.

De singels worden door de geleiders losser gemaakt, de kanonriemen vastgemaakt, terwijl, indien getrokken moet worden, borstriem- en broekstooten door de betrokken bedieningsmanschappen worden verplaatst.

Het 2e en 3e D.T.P. maken keert.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De paarden achter den vuurmond sluiten op.

142. Moet alleen het kanon of alleen de affuit worden afgeladen, dan zijn de cos:

Laadt af = kanon
of: Laadt af = affuit.

E. HET FORMEEREN VAN DE MARSCH- EN VAN DE GEVECHTSCOLONNE.

I. De marschcolonne.

143. co.

In marschcolonne.

Uitv.

Een ieder begeeft zich naar de voor hem bestemde plaats.

nrs. 1 en 2 haken hun rem- en trektouw in de oogen van de asarmen.

II. De gevechtscolonne.

144. co.

In gevechtscolonne.

De st.C. stijgt af, neemt de kaartentasch en hangt deze aan zijn gordel.

Het

3e | 4e

D.T.P. wordt z.n. aangespannen.

nr. 1 neemt de richtvlaktasch en bevestigt deze aan de gordel,

nr. 2 neemt kulasovertrek en mondkap af en bergt deze in den draagbok van het 1e D.T.P.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het st.C. paard en het	
1e en 2e D.T.P.	1e, 2e en 3e D.T.P.

en indien bij het in stelling komen niet benoodigd, c.q. het trekpaard en de paarden der pionier-afdeeling worden aan den staart van de 1e Afd. G.T. gebracht. De M.D. Pn. sluiten op tot één pas achter hun stuk; het paard met draagrakken en het telefoonpaard met de telefonisten komen vóór het eerste stuk.

F. WENKEN VOOR HET MARCHEEREN IN HET TERREIN.

I. Algemeen.

145. 1). De in de vorige hoofdstukken omschreven oefeningen en bewegingen dienen hoofdzakelijk om de ongeoefende Gels. en kanonniers vertrouwd te maken met het geleiden van paarden en met de grondbeginselen van het marcheeren met bergartillerie.

2). Zij vormen voorts den grondslag voor het marcheeren op oneffen terrein, het overwinnen van hindernissen enz.

3). Daar dit laatste in de praktijk het meest zal voorkomen en daarbij voortdurend de volle aandacht van kader, kanonniers en Gels. vereischt wordt, het van het grootste belang is, dat de paarden met allerlei hindernissen vertrouwd raken en blijven en dat vertrouwen van de Pn. in hun Gels. gewekt wordt en onderhouden blijft, opdat zij dezen gewillig volgen, zal zoowel met onopgetuigde Pn. als met aangespannen en opgeladen stukken veel in het terrein worden geoefend, waarbij hindernissen van allerlei aard worden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

overwonnen, zoodra het personeel in de bedoelde bewegingen voldoende is bedreven.

146. Daar het niet mogelijk is alle gevallen, welke in het terrein kunnen voorkomen, te omschrijven, moet, met verwijzing voorts naar de wenken in den leidraad voor de africhting van het D.T.P., het hieronder volgende in hoofdzaak als leidraad worden beschouwd. Veelal zal het personeel naar eigen inzicht dienen te handelen, in verband met de omstandigheden.

147. De onderlinge afstand van de stukken (Pn.) wordt naar omstandigheden vermeerderd om stremming en oponthoud te voorkomen.

148. 1) De st.Cn. begeven zich, waar zulks noodig blijkt, 20 a 30 x vóór hun stuk (afdeeling), teneinde den meest geschikten weg daarvoor uit te zoeken en aan te wijzen en zoo mogelijk de moeilijke gedeelten te kunnen vermijden. [1])

2) Zij rijden in zoodanig tempo, dat alle Pn. kunnen volgen; het eenigszins grooter worden van de afstanden behoeft echter niet te streng te worden tegengaan; zoodra het oogenblik gunstig is wordt (stuksgewijze) opgesloten.

3) Na het overschrijden van een hindernis verkort het stuk aan het hoofd het tempo om de overige stukken gelegenheid te geven tot opsluiten.

4) Ook begeven zij zich van tijd tot tijd langs hun onderhebbend gedeelte, teneinde zich van het goede marcheeren te overtuigen; zij

---

[1]) Uit den aard der zaak handelen bij een batterij B. C. en O.C. op overeenkomstige wijze.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

houden bij een eenigszins belangrijke hindernis, na deze zelf te hebben overschreden, halt tot alle Pn., welke onder hun toezicht zijn gesteld, deze hebben overwonnen, teneinde hunne aanwijzingen te kunnen geven of c.q. kanonniers te commandeeren om de Gels. behulpzaam te zijn.

149. Hoewel rustig doormarcheeren van de Pn. hoofdzaak en het onderhouden van richting, tusschenruimte en afstand veelal van minder belang is, zal er niettemin steeds, waar mogelijk, naar moeten worden gestreefd om verloren richting, tusschenruimte en afstand te herstellen (voorkoming van vergrooting colonnelengte), zoodat hierop door den onderwijzer aanhoudend dient te worden gelet, opdat de Gels. leeren uit eigen beweging overeenkomstig het bovenstaande te handelen.

150. 1) Waar mogelijk wordt met aangespannen stukken gemarcheerd, indien althans is te verwachten, dat dit gedurende eenigszins geruimen tijd kan worden volgehouden.

2) Op zeer malle wegen in geaccidenteerde terreinen, waar niet kan worden getrokken, wordt het materieel opgeladen.

151. 1) Het afgaan van grootere hoogten met loodrechte kanten en het springen van de Pn. moet steeds zooveel mogelijk worden vermeden, aangezien de tuigdeelen daarbij veel te lijden hebben, de draagbok en de last kan verschuiven, de lamoenberrie kan breken en de Pn. kunnen storten.

2) Door pionieren moet men trachten betere af- en overgangen te maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

152. 1) Wanneer eenig stuk een hindernis van belang ontmoet, terwijl geen last tot het nemen van de hindernis is gegeven, doet de st.C. op eigen gezag dit punt omtrekken, daarbij het verband met de overige stukken zooveel mogelijk bewarende.

2) Steeds moet worden vermeden, dat een hindernis of oponthoud bij eenig stuk vertraging in de beweging van de andere stukken ten gevolge heeft.

3) Van de eerste zich voordoende gelegenheid moet echter gebruik worden gemaakt om het verloren verband te herstellen.

4) Overkomt het voorgaande stuk een ongeval, dan buigen de volgende stukken zijwaarts uit.

153. 1) Het overwinnen van terreinhindernissen, het op- en afgaan van hellingen enz. zal steeds met de grootste bedaardheid plaats hebben.

2) De Gels. moeten bedaard en zonder omzien op de hindernis afgaan en deze zelf kalm ingaan of overschrijden ; zij zullen het meest begaanbare gedeelte van het terrein voor hunne Pn. kiezen en hem met v.z.n. gevierde longes vrij laten loopen ; de Pn. mogen niet worden gehinderd in hunne bewegingen.

3) Weifelt een P., dan moet er streng tegen worden gewaakt, dat de Gel. door rukken in den mond het P. tracht te dwingen ; hij zal integendeel het P. bedarend toespreken en het de gelegenheid geven den weg, de hindernis, het gevaar te zien en te kunnen waarnemen, waarheen te loopen.

4) Bij Pn., die neiging hebben hellingen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hindernissen op onstuimige wijze te nemen, zal de Gel. door zeer bedaard voorgaan, deze neiging tegengaan.

154. 1) Van zeer veel belang is het om, bij het ontmoeten van hindernissen, met weigerachtige (angstige) Pn. onmiddellijk te volgen achter gewillige Pn.; eveneens moet worden getracht om, bij weigeren van een P., dit onmiddellijk te doen voorgaan door een gewillig P.

2) Blijft een P. weigerachtig, dan zal, op aanwijzing van den st.C. een kanonnier behulpzaam zijn door het paard bij een der bakstukken nabij den trensring aan te vatten; zoo noodig links en rechts een kanonnier.

3) Somtijds is het voldoende als twee kanonniers elkander achter het paard om de hand geven en het zoo voortduwen.

4) Blijkt ook dit onvoldoende, dan zullen meerdere kanonniers aangewezen worden, die mede behulpzaam zijn door het P. links en rechts bij de broek voorwaarts te trekken (zoo noodig worden de rem- en trektouwen in de gespen van de broek gehaakt of in de beugels van den draagriem, al naarmate de broek tot dragen of tot trekken is bevestigd); zoo noodig wordt door eenige kanonniers een der medegevoerde ophoudreepen achter het P. om en ter hoogte van de broek aangebracht om het daarmede tot voorwaarts gaan te dwingen.

5). Tot al deze hulpmiddelen zal echter bij de oefeningen nimmer worden overgegaan voor de noodzakelijkheid daartoe blijkt en alleen op last van den st.C., die zich daarbij rekenschap moet geven of de oorzaak van die weigering gelegen is in angst dan wel in koppigheid.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6). Wanneer de oorzaak van de weigering een gevolg is van angst, zal dwang misplaatst zijn, daar deze het P. zeker niet tot meer kalmte zal brengen.

155. Lange hellingen moeten in een kalm tempo worden genomen ; dikwijls moet worden gerust om het personeel en de paarden op adem te laten komen ; doet men dit niet, dan zijn de Pn. in weinig tijd oververmoeid en niet meer in staat om veel te presteeren.

156. 1). Bij het doortrekken van natte sawahs is het van belang, dat de Pn., althans zoolang zij zich in het doorweekte gedeelte bevinden, in beweging blijven ; zoo noodig zijn op aanwijzing van den st.C. de kanonniers behulpzaam, om de Pn. aan te sporen ; hierbij dient er streng voor te worden gewaakt, dat dit aansporen geen aanleiding wordt tot het te veel overhaasten van de Pn., doch dat integendeel evenzeer een zooveel mogelijk rustige gang worde onderhouden.

2). Vooral bij het doortrekken van uitgestrekte sawahgedeelten is dit onderhouden van den rustigen gang van belang, daar de Pn. anders te zeer buiten adem geraken en daardoor niet in staat zijn verder te marcheeren ; van elke gelegenheid tot rusten (galangans b.v.) zal, wanneer dit noodig blijkt, gebruik dienen te worden gemaakt, om de Pn. op adem te doen komen.

3). Hieruit volgt tevens, dat in sawahterrein de linieformatie, waar mogelijk, de voorkeur verdient, daar dan de galangans plaats geven voor alle paarden, terwijl bovendien het voordeel bestaat, dat de Pn. niet in de door hunne voor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

gangers omgewerkte gedeelten moeten marcheeren.

4) Den Gels. moet daarom worden ingeprent, dat zij in sawahterrein niet juist achter hunne voorgangers moeten volgen, terwijl de st.Cn. uit eigen beweging er voor moeten zorgen met hunne stukken de voorgaande stukken niet te sporen.

157. 1) Waar noodig en mogelijk marcheeren de kanonniers op hunne posten bij het stuk.

2) Bij het marcheeren over galangans kunnen de kanonniers niet naast de stukken of paarden blijven loopen; het verdient dan aanbeveling hen achter de stukken of de Pn., waarbij zij zijn ingedeeld, te laten gaan waardoor zij toch bijtijds hulp kunnen verleenen en de lasten goed in het oog kunnen houden.

3) Het op een hoopje loopen achter een der paarden mag vooral niet plaats hebben.

158. Bij het overschrijden van hindernissen, waarbij de Gels. hunne Pn. niet voldoende vlug kunnen volgen (b.v. doorgaan van slooten met min of meer steile oevers) moeten een of meer kanonniers voorgaan om de longe over te nemen dan wel den Gel. een hand te geven om hen op te trekken.

159. Bedieningsmanschappen, die de zwaarste taak hebben gehad, moeten geregeld worden afgewisseld.

160. Streng moet worden toegezien, dat niets op de bokken of lasten wordt gelegd of eraan gehangen, dat niet is voorgeschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

161. Losgerukte paarden worden niet opgejaagd, maar moeten door den een of ander kalm worden opgevangen.

162. Nauwlettend toezicht gedurende den geheelen marsch is een vereischte.

163. Bij voorkeur wordt niet met opgeladen materieel afgemarcheerd of thuis gekomen.

II. Met aangespannen stukken.

164. Dit kan geschieden met aangespannen stuk (affuit en kanon) en met aangespannen affuit en gedragen kanon.

165. 1) Als regel zullen bij oefeningen in het terrein vijf D.T.Pn. worden ingedeeld, waarbij dan het vijfde paard wordt opgetuigd met een trektuig.

2) Dit P. is bestemd om na een periode van dragen, te worden aangespannen, overigens om afwisselend met andere Pn. te trekken.

3) Daar dit T.P. weinig belast is en niet door singels wordt belemmerd, is het aangewezen, om het stuk onder ongunstige omstandigheden (modderterrein als anderszins) te trekken.

4). De bespanning wordt regelmatig door de vier (c.q. drie) andere Pn. afgewisseld ; de onderwijzer bepaalt, in verband met de gesteldheid van den weg, gedurende welken tijd elk P. trekt.

5). Bij het V.S. materieel zullen de gereedschapskistjes afwisselend door het 2e en het 4e D.T.P. worden gedragen en wel wanneer zij niet moeten trekken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

166. 1). Indien ten gevolge van de gesteldheid van het terrein één P. niet voldoende is om het stuk behoorlijk te trekken, wordt een tweede (bij lange en zware hellingen c.q. een derde) P. voorgespannen.

2). Bij het trekken met 2 (c.q. 3) Pn. moet er op worden gelet, dat bij het maken van kleine wendingen of het gaan door slooten, alleen het lamoenpaard trekt. De voorspanstroppen of de rem- en trektouwen worden dan door de kanonniers opgehouden.

167. 1). Indien het trekken van het stuk te inspannend is en het terrein van dien aard, dat een opgeladen P. daarin kan marcheeren, (sawah-terrein met voldoende harde galangans of zwaar bergterrein, doch met voldoende breede wegen) kan het voordeelig zijn het kanon alleen te doen dragen en de leege affuit te doen trekken.

2). Ook hierbij wordt de arbeid gelijkelijk over de Pn. verdeeld.

168. In moeilijk terrein en bij het overwinnen van hindernissen moet met bedaardheid en zonder overhaasting worden getrokken.

169. 1). Hooge galangans, dammen en dijkjes moeten niet loodrecht, maar zoo mogelijk schuin worden overschreden.

2). De kanonniers aan de rem- en trektouwen behoeven dan in den regel alleen te zorgen, dat het stuk niet omvalt; bij ongelijken stand van de raden zullen zij het hoogste rad met het rem- en trektouw goed naar beneden trekken om het omkantelen te voorkomen; wanneer het eene rad voor een gat komt, moet het worden opgelicht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

3). Bij het overgaan van dergelijke hindernissen en van steile, kleine, en sterk weerstandbiedende terreinverhevenheden (b.v. rolsteenen, een boomstam over den weg enz.) krijgt het trekpaard belangrijke schokken in borst en boeg, als de bediening niet handig is, hetgeen op den duur zelfs bij het beste trekpaard ook aanleiding geeft tot verzet, zich uitende in angst voor hindernissen, weigeren, doorgaan enz.

4). Alle rukken en schokken moeten dan ook zooveel mogelijk worden vermeden.

5). Daar zulks zelfs bij zeer geoefend personeel niet immer mogelijk is, moet bij de oefeningen matiging in het overwinnen van dergelijke hindernissen worden betracht.

6). In elk geval moeten de raden met rem- en trektouwen bijtijds worden opgelicht, ook om het breken van den lamoenbout te voorkomen; in vele gevallen verdient het aanbeveling halt te houden op het oogenblik, dat de raden tegen bedoelde terreinverhevenheden zullen stuiten en eerst weer aan te trekken, zoodra de affuit door de kanonniers voldoende is gelicht.

7). Zijn 2 Pn. voorgespannen, dan mag het voorste P. niet trekken, vóórdat de hindernis is overschreden.

8). Zoo mogelijk wordt door afgraving van de hindernis het overwinnen daarvan gemakkelijker gemaakt.

170. 1). Bij het opgaan van hellingen is het gelijkmatig en bedaard trekken van de bespanningen hoofdzaak.

2). Langere, steile hellingen worden zoo mogelijk in schuine richting of zigzagsgewijze opgereden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

3). Moet op een helling worden halt gehouden dan moeten de raden worden gestopt.

171. 1). Bij het afgaan van hellingen wordt het stuk aan de rem- en trektouwen tegengehouden ; zoo noodig worden de ophoudreepen ingehaakt, waaraan de overige nrs. tegenhouden.

2). Bij steile hellingen wordt het stuk door alle nrs. aldus tegengehouden en bovendien geremd. Dit remmen van een of beide raden geschiedt met behulp van de rem- en trektouwen, door het eene uiteinde te haken aan het handvat van het voorstuk der affuit en het andere uiteinde met een of z.m. twee slagen om de velg van het rad te leggen en daarna eveneens aan het handvat van het voorstuk der affuit te haken. Door het rad een weinig te draaien kan het rem- en trektouw worden gestrekt.

3). Bij zeer steile hellingen is het noodig het ingespannen P. af te spannen. Het stuk wordt gewend, de stelschroef geheel ingedraaid en de lamoenberrie afgenomen. Aan de achterste nok voor den draaibout wordt een fouragestrik met het midden bevestigd en aan elk uiteinde (links en rechts van het stuk) een kanonnier geplaatst tot het besturen van den staart, terwijl de andere nrs. het c.q. geremde stuk op de hierboven aangegeven wijze tegenhouden.

4). Kan vorenstaande wijze niet worden toegepast, dan zal het materieel uit elkaar genomen en alles afzonderlijk naar beneden moeten worden gebracht.

172. 1). Moet een engte afgespannen worden doorgegaan, dan plaatst zich een de kanonniers in het lamoen om de affuit de besturen, terwijl

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de overige kanonniers voor zooveel noodig aan de raden of rem- en trektouwen werken.

2). Is de engte zeer smal, dan wordt het lamoen naar achteren gewend en door een kanonnier bestuurd, terwijl de overige kanonniers aan de rem- en trektouwen of aan de ophoudreepen werken, die daartoe aan de oogen in den voorkant der as worden gehaakt.

3). Zoo noodig wordt het materieel uit elkaar genomen en afzonderlijk door de engte gebracht.

173. 1). Snelle korte wendingen moeten worden vermeden.

2). Moeten korte wendingen worden gemaakt, zooals vaak voorkomt in kampongs, waar de wegen smal zijn en dikwijls loodrecht op elkander staan, dan moet de Gel. daarbij achterom zien, teneinde te voorkomen, dat de affuit stuit tegen paggers of boomen. De bedieningsmanschappen trekken het stuk zooveel noodig zijwaarts aan de rem- en trektouwen of aan het kanon.

174. 1). Bij het doorrijden van slooten met min of meer steile kanten, hetgeen evenzeer, schuin geschiedt, zorgt de bediening aan de rem- en trektouwen, dat de bespanning het stuk bedaard kan doen afdalen en dit niet omvalt.

2). Bij het opgaan van de andere helling trekken de kanonniers voor zooveel noodig, terwijl de bespanning krachtig wordt aangezet.

3). Indien de kanten van dien aard zijn, dat de kanonniers niet zoo vlug kunnen volgen om bij het uitgaan van de sloot aan de rem- en trektouwen behulpzaam te kunnen zijn, dan gaan op aanwijzing van den st.C. eenige kanonniers vóór

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het stuk door de sloot en houden zich gereed rem- en trektouwen bijtijds over te nemen.

4) Slooten met glooiende kanten worden loodrecht, die met modderigen bodem op verschillende plaatsen doorgegaan.

175. 1) Bij moeilijke (steile of modderige) door- of overgangen moeten de kanonniers de Pn. steunen en zoo noodig, zonder te schreeuwen, met de stem aanwakkeren.

2) Alleen de nrs. aan de rem- en trektouwen gaan met het stuk vooruit, de overigen blijven achter om den Pn. hulp te verleenen als zij blijven steken of dreigen te vallen.

176. Bij gebruik van ophoudreepen of rem- en trektouwen moet worden toegezien, dat dit touwwerk zoo min mogelijk in aanraking komt met de raden.

III. Met opgeladen stukken.

177. 1) Voor het opladen is het noodig opnieuw aan te singelen, doch niet te vast, daar dit den regelmatigen bloedsomloop belemmeren en oplooping veroorzaken zou.

2) Is het te voorzien, dat er gedurende langen tijd moet worden gestegen, dan moet men den borstriem wat strakker aanhalen en de broek wat losser maken. Het omgekeerde dient men bij het dalen in acht te nemen.

178. 1) Bij het opgaan van lange, steile hellingen moeten de paarden worden losgelaten, omdat de Gels. niet kunnen volgen. De longes worden dan over de draagbokken geworpen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

3) De kanonniers verdeelen zich op onderlingen afstand van 20 x langs de helling om de paarden te helpen, zoo noodig aan te zetten, in het goede spoor te houden en te zorgen, dat zij elkander niet opdringen of hinderen. Boven worden zij door andere manschappen opgevangen.

179. 1). Bij het afgaan van korte steile hellingen houdt de Gel. zijn P. zooveel mogelijk bij de bakstukken en den neus tegen en houden de kanonniers den last zooveel mogelijk op.

2). Bij zeer steile afgangen worden de D.T.Pn. door rem- en trektouwen of ophoudreepen, gehaakt in de beugels van den draagriem, en de overige Pn. aan de borstriemen tegengehouden, teneinde het naar beneden rollen te voorkomen.

3). Somtijds zal het noodig zijn de Pn. geheel onbeladen de hindernissen te doen overschrijden en het materieel door menschen te doen dragen of naar beneden te laten glijden.

180. 1). Het halt houden op steile hellingen moet worden vermeden.

2). Waar dit moet plaats hebben, zorgt men, dat de Pn. in den voordeeligsten stand worden gesteld.

3). Voert de weg langs een ravijn, dan worden de Pn. niet met de achterhand, doch met het hoofd naar het ravijn geplaatst; de Gels. zorgen, dat hun Pn. niet gaan draaien om het naar beneden storten te voorkomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI.

BATTERIJ- EN AFDEELINGSSCHOOL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI. BATTERIJ- EN AFDEELINGSSCHOOL.

A. INLEIDING.

181. 1) Als grondslag voor de exercitiën is aangenomen eene gevechtsbatterij van 3 aangespannen stukken en eene afdeeling van 2 batterijen, met bijbehoorende bedieningen; de Pn., welke achter de vuurmonden volgen, met tweeën.

2) De exercitie met eene batterij van 2 stukken geschiedt op overeenkomstige wijze als met 3 stukken.

3) Is de 3e batterij (2 stukken) bij de afdeeling ingedeeld, dan neemt deze in linie plaats op den l. vleugel, in batterijcolonne als achterste batterij, met tusschenruimte en afstand tot de overige batterijen als laatstbedoelde batterijen; bij het doen uitvoeren van bewegingen moet hiermede rekening worden gehouden.

182. 1) Bij het beoordeelen van de richting stilstaande plaatst de O.C. zich buiten het 1ste stuk der batterij op de lijn van richting en front naar het stuk van richting.

2) Bij de afdeeling in linie plaatst de O.C. van de batterij van richting zich als voren, die van de andere batterij buiten het 3e stuk zijner batterij, overigens als voren.

183. 1) Voor zooverre hieronder niet anders aangegeven, worden voor bewegingen overeenkomende met die uit R. Bg. A. V., de in dat reglement voorgeschreven cos. gedaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2) Het in R.Bg. A.V. voor den onderwijzer bepaalde geldt hier, voor zooverre toepasselijk, voor den C. van het geheel.

184. Het in beweging stellen en halthouden geschieden als in R.Bg. A.V.; in de W.cos. van den B.C. en Afd.C. wordt echter het woord „stukken" vervangen:
In linie door: „Batterij" of „Afdeeling"
in colonne door: „Colonne".

185. 1) De tusschenruimten tusschen de stukken kunnen tot uiterlijk 6 x worden verminderd.
2). Bij de afdeeling in linie worden alsdan de tusschenruimten tusschen de vleugelstukken der batterijen tweemaal de gecommandeerde tusschenruimte; bij de afdeeling in batterijcolonne worden de afstanden tusschen de hoofden der st.C. paarden van de batterijen vier maal de gecommandeerde tusschenruimte.
3). Keertwendingen worden met verminderde tusschenruimten niet uitgevoerd.

186. Wanneer van de stukkencolonne tot de linie of de batterijcolonne met andere dan de normale tusschenruimte moet worden overgegaan, wordt het betrekkelijke W. co. voorafgegaan door:
„Op . . . . . passen".

B. BATTERIJSCHOOL.

I. Richten (alleen in linie).

187. Op het co. „Aan = gerukt" stelt de O.C. zich weder op zijn plaats.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

N.B. Maakt de nieuwe richtingslijn een belangrijken hoek met de vorige, dan wordt de batterij eerst overeenkomstig punt 187 daarachter opgesteld.

II. In linie van strekking veranderen.

188. cos.
1. Batterij rechts (links) = Marsch.
2. Voorwaarts = Marsch.

Uitv.
1. Het stuk aan de spil maakt de gecommandeerde wending, daarbij den gang zooveel noodig verkortende. Het stuk aan den omzwenkenden vleugel komt in normaal tempo om.
De stukken onderhouden de tusschenruimte naar de zijde van de spil en nemen het tempo korter naarmate ze zich dichter bij de spil bevinden.
2. Het W.co. wordt uitgesproken als de st.C. van het stuk aan den omzwenkenden vleugel de wending nagenoeg volbracht heeft.
Op het U.co. dat wordt uitgesproken als de st.Cn. in de nieuwe strekking zijn aangekomen, wordt rechtuit gemarcheerd.

III. Wijzigen van de tusschenruimten.

189. co.
Op het 1e (2e, 3e) stuk neemt . . . . . passen = Marsch.

Uitv :
Het genoemde stuk gaat voorwaarts of blijft doormarcheeren en houdt het tempo zoolang in, totdat de beide andere st.Cn. op de bevolen tusschenruimte zijn gekomen en in dezelfde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

strekking marcheeren, daarna herneemt het stuk het normale tempo.

De andere stukken nemen door halve wendingen de bevolen tusschenruimte en marcheeren daarna in dezelfde strekking en met hetzelfde tempo als het genoemde stuk.

N. B. Alvorens de tusschenruimte te kunnen wijzigen op een stuk waarop niet de richting is genomen, moet eerst de richting op dat stuk worden bevolen.

IV. Overgangen van de linie tot de colonne.

a. Voorwaarts.

190. co.
Op het 1e (3e) stuk breekt de batterij = Marsch.

Uitv :
Het genoemde stuk gaat voorwaarts of blijft doormarcheeren. De andere stukken blijven staan of houden halt en nemen door tijdig aanmarcheeren en door halve wendingen plaats achter het genoemde stuk.

b. Zijwaarts.

191. co.
Stukken rechts (links) = Marsch.

Uitv :
Uit de linie met normale tusschenruimte verrichten de stukken de wending gelijktijdig.

Bij verminderde tusschenruimte wendt het vleugelstuk van rechts (links); de beide andere stukken blijven staan dan wel houden halt en wenden tijdig opvolgend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V. Overgangen van de colonne tot de linie.

a. Voorwaarts.

192. co.
Rechts (links) formeert de batterij = Marsch.

Uitv. :
De O.C. gaat in galop 30 x vooruit en stelt zich op de lijn van richting.
Het 1e stuk gaat voorwaarts of blijft doormarcheeren en houdt op co. van den O.C. halt.
De beide andere stukken nemen door halve wendingen de vereischte tusschenruimte, marcheeren daarna rechtuit en houden opvolgend halt op co. van den O.C.

b. Zijwaarts.

193. co.
Stukken rechts (links) = Marsch.
De stukken wenden gelijktijdig rechts (links) en marcheeren daarna rechtuit.

194. Moet deze beweging dienen om op een bepaalde lijn in linie halt te houden, dan moet de marschrichting van de colonne minstens 30 x daarvan zijn verwijderd. De O.C. begeeft zich alsdan na de wending in galop op de lijn van richting en doet de batterij aldaar halt houden.
Moet de batterij met verminderde tusschenruimte in linie halt houden dan wenden de stukken opvolgend rechts (links) en houden op co. van den O.C. achtereenvolgens halt.

VI. Stelling nemen.

195. Vóór het innemen van de stelling wor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den de plaatsen der stukken afgebakend, dan wel de B.C. stelt zich zelf of den trompetter op de lijn van de batterij.

co.

In = Stelling.

De B.C. (c.q. O.C.) wijst met den arm in de richting waarin gevuurd moet worden.

Uitv. :

De O.C. en de st.Cn. stijgen af.

Zie overigens R. Bg. A. I.

VI. De stelling verlaten.

196. co.

Bespanningen = Voor.

De B.C. (c.q. O.C.) wijst in de richting waarin zal worden afgemarcheerd.

Uitv. :

De O.C. en de st.Cn. stijgen op.

Zie overigens R. Bg. A. I.

C. AFDEELINGSCHOOL.

I. Richten.

197. De Afd.C. laat de lijn van richting in linie aan den betrokken / in batterijcolonne aan den voorsten B.C. aangeven.

co.

Op de rechter (linker) Batterij = Richten.

Uitv. :

De betrokken B.C. handelt als in de batterijschool.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De andere B.C. geleidt daarna zoonoodig zijn batterij op de kortste wijze recht achter de richtingslijn en brengt deze als in de batterijschool in de richting; in linie stelt hij zich daarbij op aan den tegenovergestelden vleugel van het stuk van richting.

N.B. Maakt de nieuwe richtingslijn een belangrijken hoek met de vorige, dan wordt de afdeeling eerst overeenkomstig punt 198 daarachter opgesteld.

II. Van strekking veranderen.

a. In linie.

198. De Afd. C. laat de nieuwe marschrichting aan de B.Cn. aangeven.

co.

1. Afdeeling rechts (links) = Marsch.
2. Afdeeling Voorwaarts = Marsch.

Uitv.

1. De batterij aan de spil zwenkt als in de Batterijschool en houdt halt, zoodra de stukken in de nieuwe marschrichting zijn.

De andere batterij wordt op de kortste wijze in de nieuwe marschrichting geleid.

2. De afdeeling, marcheert aan.

b. In batterij colonne.

199. De Afd. C. laat z.n. de nieuwe marschrichting aan den voorsten B.C. aawijzen.

Hoofd der Colonne: { rechts (links) / halfrechts (half links) / rechts- (links) omkeert } = Marsch

Uitv.:

De voorste batterij zwenkt als in de Batterij-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

school; de volgende batterij doet desgelijks, zoodra zij op het zwenkingspunt is aangekomen.

III. Wijzigen van de tusschenruimten.

a. In linie.

200. co.
Op het 1e (2e, 3e) stuk der rechter (linker) batterij neemt . . . . passen = Marsch.

Uitv.:
De betrokken B.C. handelt als in de Batterijschool.

Het genoemde stuk neemt nu eerst het normale tempo aan, als ook de st.Cn. van de niet genoemde batterij in dezelfde strekking marcheeren.

De andere B.C. laat het W.co. volgen door:

„Stukken half rechts (links)";
de stukken nemen tijdig door een tweede halve wending de bevolen tusschenruimte aan een verkorten daarna z.n. het tempo.

b. In batterij colonne.

201. co.
Op 1e (2e, 3e) stukken neemt . . . . . passen = Marsch.

Uitv.:
Iedere batterij handelt als in de Batterijschool; de achterste batterij neemt daarna den vereischten afstand, waartoe de voorste batterij zoolang als noodig het verkorte tempo blijft behouden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

IV. Overgangen van de linie tot de colonne.

a. Voorwaarts tot de batterijcolonne.

202. co.
Op de rechter (linker) batterij breekt de afdeeling = Marsch.

Uitv.:
De betrokken batterij gaat voorwaarts of blijft doormarcheeren.

De andere batterij blijft staan of houdt halt en neemt door tijdig aanmarcheeren en door halve wendingen plaats achter de voorste batterij.

b. Zijwaarts.

1. Tot de stukken colonne.

203. co.
Stukken rechts (links) = Marsch.

Uitv.:
Overeenkomstig de Batterijschool.

2. Tot de batterij colonne.

204. co.
Batterijen rechts (links) = Marsch.

Uitv.:
Beide batterijen zwenken gelijktijdig als in de Batterijschool.

Het wijzigen van de tusschenruimte geschiedt c.q. op afzonderlijk co. na het uitvoeren van de beweging.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V. Overgang van de $\frac{\text{stukken}}{\text{batterij}}$ colonne, tot de $\frac{\text{batterij}}{\text{stukken}}$ colonne.

a. Voorwaarts.

205. co.
$\frac{\text{Rechts (links) formeert}}{\text{Op de 1e (3e) stukken breekt}}$ de batterijen = Marsch.

Uitv :
Iedere batterij handelt als in de Batterijschool.
Bij andere dan normale tusschenruimten wordt $\frac{\text{daarna}}{\text{eerst}}$ de vereischte afstand genomen.

b. Zijwaarts.

206. co.
Per batterij opvolgend stukken rechts (links) = Marsch.

Uitv. :
De voorste batterij maakt stukken rechts (links).
De achterste batterij marcheert door en handelt als boven, zoodra zij op de plaats is gekomen, waar de voorste batterij heeft gewend.

VI. Overgangen van de colonne tot de linie.

a. Voorwaarts uit de batterijcolonne.

207. co.
Rechts (links) formeert de afdeeling = Marsch.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Uitv :

De voorste batterij gaat stilstaande 90 x en marcheerende nog 60 x voorwaarts en houdt daarna halt.

De achterste batterij wendt met stukken half rechts (half links), maakt tijdig een tweede halve wending en houdt halt, zoodra zij met de voorste batterij is gericht.

b. Zijwaarts $\frac{\text{uit de stukken colonne}}{\text{uit de batterij colonne}}$.

208. co.

$\frac{\text{Stukken}}{\text{Batterijen}}$ rechts (links) = Marsch.

Uitv :

De $\frac{\text{stukken}}{\text{batterijen}}$ wenden $\frac{\text{z.n. opvolgend}}{\text{gelijktijdig}}$.

Bij het formeeren van de linie uit de batterij-colonne geschiedt het wijzigen van de tusschenruimte c.q. op afzonderlijk commando na het uitvoeren van de beweging.

Moet na de beweging worden halt gehouden, dan doet de Afd.C. z.n. de richtingslijn aan den voorsten B.C. aanwijzen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

